

Universita Karlova v Praze
Fakulta humanitních studií
Katedra oboru Občanský sektor

**SPECIFIKA DOBROVOLNICTVÍ V CANISTERAPII-
DOBROVOLNÍK PŘEDVYCHOVATEL**

Diplomová práce
Vedoucí diplomové práce: Mgr. Dana Moree
Vypracovala: Bc. Hana Kuglerová

Praha 2007

Prohlášení: Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a s použitím literatury uvedené v seznamu literatury.

Souhlasím s tím, že tato diplomová práce může být zveřejněna v elektronické knihovně FHS UK a může být využita i jako studijní text.“

Hana Kuglerová

OBSAH

ABSTRAKT	5
KLÍČOVÁ SLOVA	6
ÚVOD	7
CÍLE	9
KAPITOLA 1: Canisterapie	10
1.1 vztah člověka a psa aneb odněpaměti až dodnes	10
1.2 Historie canisterapie	11
1.2.1 Historie výcviku vodících psů	11
1.3 Co je to canistrerapie?.....	12
1.4 Formy canisterapie.....	13
1.5 Canisterapie ve světě	13
1.6 Canisterapie v ČR	14
1.7 Situace organizací cvičících slepecké nebo asistenční psy v ČR	14
1.8 Možnosti využití canisterapie dobrovolníky.....	16
1.9 Definice předvychovatelů a jejich využití	17
KAPITOLA 2: Znaky dobrovolnictví a specifika dobrovolnictví formou předvychovatele	19
2.1 Dobrovolnictví	19
2.2. Typy organizací pracujících s dobrovolnictvím	20
2.3. Dobrovolník předvychovatel	21
2.4. Obecné znaky dobrovolnictví a specifika dobrovolnictví formou předvychovatele	21
2.4.1 Typy dobrovolnictví podle role, kterou dobrovolnictví v organizaci hraje	21
2.4.2 Typy dobrovolnictví podle času, který dobrovolník činnosti věnuje	22
2.4.3 Typy dobrovolnictví podle míry odbornosti požadované po dobrovolníkovi	23
2.4.4 Typy dobrovolnictví podle předmětu dobrovolné činnosti.....	25
2.5. Životní cyklus dobrovolníka	25
2.5.1 Koordinátor dobrovolníků	25
2.5.2 Vyhledávání dobrovolníků	26
2.5.3 Výběr dobrovolníků	27
2.5.4 Výcvik dobrovolníků	28
2.5.5 Vzájemný kontakt organizace a dobrovolníků v průběhu jejich činnosti (Kontrola nebo podpora?).....	29
2.5.6 Supervize	29
2.5.7 Hodnocení dobrovolníků	29
2.5.8 Ukončení dobrovolné činnosti	30
2.6 Závěr	31
KAPITOLA 3: Výzkum	32
3.1 Cíl výzkumu.....	32
3.2 Vzorek.....	35
3.2.1 Zaměstnanci organizace.....	36
3.2.2 Dobrovolníci	37
3.3 Metodika	38
3.4 Výsledky	39
3.4.1 Role, kterou dobrovolník v organizaci hraje	40
3.4.2 Výběr dobrovolníka	42
3.4.3 Odbornost.....	46
3.4.4 Výcvik.....	48
3.4.5 Vzájemný kontakt organizace a dobrovolníků v průběhu jejich činnosti (Kontrola nebo podpora?).....	50
3.4.6 Ukončení dobrovolné činnosti	53
3.5 Diskuse.....	57

3.5.1 Role, kterou dobrovolník v organizaci hraje	57
3.5.2 Čas věnovaný dobrovolné činnosti, její délka a místo výkonu.....	59
3.5.3 Výběr dobrovolníka	60
3.5.4 Odbornost.....	61
3.5.5 Výcvik.....	62
3.5.6 Vzájemný kontakt organizace a dobrovolníků v průběhu jejich činnosti (Kontrola nebo podpora?).....	64
3.5.7 Ukončení dobrovolné činnosti	66
3.6 Závěry	67
LITERATURA	70
Přílohy	72
O autorovi	74

ABSTRAKT

K obecné problematice dobrovolnictví u nás dosud vyšlo jen málo publikací, natož pak ke konkrétním formám dobrovolnictví. Co se týče dobrovolníků předvychovatelů nevyšlo doposud nic. Proto se tato práce na tento typ dobrovolnictví zaměřuje. Jejím cílem je zjistit, jestli existují nějaká specifika pro tento konkrétní typ, kterými by se odlišoval od existující typologie forem dobrovolnictví.

Tento typ dobrovolnictví u nás není moc rozšířený, proto se autorka rozhodla provést výzkum v největší organizaci u nás, která s těmito dobrovolníky pracuje. Formou rozhovorů, přímého pozorování a analýzy písemných materiálů zjišťovala: do jaké míry je fungování organizace závislé na činnosti dobrovolníků; jaké jsou podmínky výběru dobrovolníků; zda a jaká je po nich vyžadována odborná znalost; jak a v jaké míře probíhá výcvik dobrovolníků; jak vypadá kontakt organizace a dobrovolníků, do jaké míry se jedná o kontrolu ze strany organizace; jakou formou probíhá ukončení dobrovolné činnosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

canisterapie canisterapie je terapeutickým působením psa na zdraví člověka s pozitivním dopadem. Canisterapie je užívána jako podpůrná léčba především u psychických, emocionálních a sociálně integračních problémů. Její působení na fyzické zdraví je druhotné (ačkoli je využíváno například i polohování psa u pohybově postižených osob jako cesta ke zlepšení jejich motorických schopností), je složkou motivace k rehabilitaci

dobrovolnictví činnost, popřípadě dar, bez nároku na finanční odměnu

dobrovolník člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, svoje vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti (Tošner, Jiří, Sozanská, Olga 2002, str. 35)

předvychovatel dobrovolník, který si od organizace zaměřené na výcvik vodících a asistenčních psů na necelý rok bere domů štěně. To pod kontrolou organizace vychovává, zvyká na pouliční ruch a učí základním povelům. Poté je vrátí organizaci, která psa vycvičí jako vodícího psa pro slepé nebo těžce zrakově postižené občany

vodící pes pes, který úspěšně absolvoval výcvik vodícího psa a byl předán zrakově handicapovanému občanovi. Dle zákona kompenzační pomůcka pro samostatný pohyb slepých nebo těžce zrakově postižených občanů

výcvik vodícího psa proces, při kterém se pes učí vodit zrakově handicapované občany a učí se úkony, které potřebuje aby mohl fungovat jako kompenzační pomůcka pro samostatný pohyb slepých nebo těžce zrakově postižených občanů. Výcvik se individuálně liší podle konkrétních potřeb budoucího majitele.

ÚVOD

Už sedm let jsem majitelkou fenky křížence Arči. Její přítomnost mi přináší do mého života mnoho radosti, veselých zážitků, ale i těch smutných. Když je mi smutno dokáže mě rozveselit. Ať udělám cokoli, ona mě má pořád ráda, neurazí se, nenadává mi. A tak si dovolím říci, že jsem živým důkazem mnohých výzkumných studií, které tvrdí, že soužití se psem zlepšuje člověku jeho kvalitu života.

Před třemi roky jsem s Arči složila canisterapeutické zkoušky, abych se o radost z kontaktu s ní mohla dělit i s jinými lidmi. Například navštěvovat domov důchodců nebo chodit za mentálně postiženými dětmi a krátkou návštěvou jim přinést trochu radosti a světla do jejich života, ulehčit jim jejich těžký osud. V loňském roce se mi konečně tuto moji potřebu podařilo uspokojit. Začala jsem s Arči pravidelně jako dobrovolník docházet na oddělení dětské neurologie do Thomayerovy nemocnice. To vše bylo prvním popudem napsat diplomovou práci, která by se nějak dotýkala tématu canisterapie.

Naopak silně negativním a tak trochu šokujícím zážitkem pro mne byla zkušenost mé matky, která v dobré víře pomoci, si jako dobrovolník vzala domů štěně na předvýchovu. Toto štěně pak mělo být vycvičeno pro postiženého člověka jako jeho společník a pomocník na jeho cestě životem. Vidím v této práci smysl, protože věřím, že pro postižené lidi takový psí kamarád a pomocník znamená často velmi mnoho. K tomu jeden příklad za všechny: „Přestože jsem s Ebinkou "jen jeden měsíc", tak se můj život úplně změnil a dostal další smysl. Díky ní si v mnoha věcech víc věřím. (<http://www.pomocnetlapky.cz/o-tlapkach/o-pomocnych-tlapkach/slovy-klientu.htm>).

A proto mě nemile překvapil přístup organizace k mé matce jako dobrovolnici. Z komunikace s nimi čišela neochota. Například když je matka požádala o radu, že jí veterinář pro štěňátko doporučil želatinu pro upravení kyčelních kloubů, odporoučeli ji s tím, že ona není odborník a ať se do toho nemíchá a nechá to na jejich osobním veterináři. Dál se sní o tom nebavili. Když přijeli na kontrolu, vynadali jí za to, že pes nespí v přepravce, kterou jí dali. Odpověděla, že proto, že je mu malá, za což ji ještě vynadali, místo aby se sní domluvili, že jí ji vymění atd. Vše nakonec skončilo tak, že je poprosila o radu, jak psa odnaučit, aby kradl jídlo ze stolu. Domluvili se s ní, že se na něj přijdou podívat. Matka si kvůli tomu vzala volno z práce, aby v jim vyhovující dobu byla doma a oni se o dvě hodiny zpozdili, aniž by aspoň zavolali. Když přijeli, řekli jí, že se ještě rozhodli stavět na oběd. Místo aby jí poradili, tak si psa bez jakéhokoli vysvětlení rovnou

odvezli, že se o něj dobře nestará. Tak to bylo jen několik zážitků, které má matka s touto organizací zažila. Ale i těch pár mluví za vše. Člověk chce v dobré víře věnovat svůj volný čas ve prospěch jiných lidí a za svoji ochotu se setká s takovýmto nepříjemným a arogantním chováním.

Původně jsem proto chtěla provést výzkum přímo v této organizaci. Po navázání kontaktu jsem zjistila, že si jméno mé matky a pro ně negativní zkušenost s ní pamatují. Objevilo se tu tedy riziko, že by v organizaci zjistili moji příbuznost s jejich bývalou dobrovolnicí- mou matkou. Toto riziko s sebou neslo další a to, že pokud by se to dozvěděli, mohli by odmítnout se mnou dále spolupracovat a já bych nemohla výzkum dokončit. Mohlo by to také v průběhu výzkumu vést k mnohým etickým problémům. Rozhodla jsem se tedy pro svůj výzkum najít si jinou organizaci.

CÍLE

Mé osobní zkušenosti s „dobrovolničením“ v canisterapii a tato zprostředkovaná zkušenost mé matky mě vedly k myšlence napsat práci o tom, jaká jsou vlastně specifika práce dobrovolníka v canisterapii. Pokusím se tedy zjistit, jak se dobrovolnictví v canisterapii liší od obecných forem a definic dobrovolnictví. V první kapitole se tak budu věnovat vymezení canisterapie jako takové, jaké možnosti dobrovolnictví nabízí a jakou formu a proč jsem si zvolila pro svůj výzkum. Druhá kapitola bude věnovaná obecné charakteristice dobrovolnictví a vymezení používané typologie s ohledem na to, v čem se mnou zkoumaná forma dobrovolnictví může lišit. Třetí kapitola se už bude týkat samotného výzkumu v jedné organizaci věnující se konkrétní formě canisterapie, která pracuje s dobrovolníky.

KAPITOLA 1: Canisterapie

„Contact with companion animals has been hypothesized to enhance the quality of life of their human partners“^{[1](#)}

Aby bylo možné zkoumat, jaká jsou specifika dobrovolnictví v canisterapii, je nutné si nejdříve ujasnit, co vůbec canisterapie je a jaké jsou její možnosti ve spojení s dobrovolnictvím. Canisterapie je založena na pozitivním vztahu člověka a psa. A tak jen něco málo o tomto vzájemném vztahu.

1.1 vztah člověka a psa aneb odnepaměti až dodnes

“Není snad zvířete, které bychom znali lépe než psa, které bychom více milovali a kterému bychom více důvěřovali... Léčebné účinky života se psem nejsou objevem moderní psychologie, lidé je znají již tisíce let.”

(Saunders)^{[2](#)}

Pes je od pradávna společníkem člověka, a to nejen jako zvíře užitkové, jako lovec, pastevec, strážce i bojovník, ale také jako přítel. Dokazují to mnohé archeologické nálezy. Jeden příklad za všechny: z období paleolitu před dvanácti tisíci lety pochází nález společného hrobu člověka a psa. “Paže člověka byla obtočena kolem krku psa a ruka spočívala na jeho rameni, jako kdyby i po smrti chtěla zdůraznit sílu vazby, která mezi nimi existovala za života.” (Galajdová 1999, str.13). Psi se zapsali dokonce do zákoníků a svatých knih. Například známý Chamurapiho zákoník uvádí přísné tresty za špatné zacházení se psem, stejně tak jako perská Avesta. Psi měli své místo i v mnoha náboženstvích. Věrní psi provázeli mnoho bohů, ať už spojených s podsvětím, nebo například s lovem. Pes je tak od pradávna společník člověka a pro lidské podvědomí tvor mýtický, ochránce před hrůzami smrti, symbol oddanosti a věrnosti.

-
- 1) Garitty, T.M. & Stallones, L. (1998). Effects of Pet Contact on Human Well-Being. In Collis, G.M. & Nicholas, J. (eds). Companion Animal in Human Health. Pp 3-20. Thousand Oaks, CA:Sage
 - 2) Wilson, C.C.; Turner, D.C.(1998)

1.2 Historie canisterapie

Tak z tohoto vztahu vychází i canisterapie. Pro to abychom lépe pochopili, co si máme pod canisterapií představit, je potřeba znát jak a kdy canisterapie vznikala. Kdy poprvé došlo k takovému léčebnému použití psa, které bychom mohli nazvat canisterapií v moderním slova smyslu?

První zdokumentované využití psa k cílené canisterapii u zdravotně postižených se datuje do 9. století v Gheelu v Belgii.

Války novověku přinesly poněkud paradoxně další možnosti vnímání vztahu člověka a psa a jeho pozitivního působení na lidské zdraví, ať už jako záchranáře, pomocníka při rehabilitaci raněných nebo po první světové válce v Německu i jako průvodce vojáků, kteří v bojích přišli o zrak. Už v armádě Napoleona Bonaparteho vyhledávali psi raněné vojáky, aby jim mohla být včas poskytnuta pomoc. (Galajdová: 1999). K většímu rozvoji využívání canisterapie ale došlo až po první světové válce. Jednou z možností bylo využívání psů jako pomocníků slepých nebo těžce zrakově postižených lidí.

1.2.1 Historie výcviku vodících psů

Co se týče historie výcviku vodících psů, první systematický pokus proběhl v roce 1780 v nemocnici pro slepé 'Les Quinze-Vingts' v Paříži. Poté následovaly tu a tam nějaké další pokusy, ale za zmínku stojí až pokusy vyvolané v souvislosti s první světovou válkou, ve které mnoho vojáků přišlo o zrak. První školu pro výcvik vodících psů založil německý doktor Gerhard Stalling, a to v roce 1916. Tato škola se rozšířila do dalších měst s obratem 600 vycvičených psů ročně. Za mezinárodním boomem stojí ovšem až americká cvičitelka psů Dorothy Harrison Eustis, která ve Spojených státech v roce 1928 založila první moderní školu pro výcvik vodících psů. (<http://ifgdsb.org.uk>; 16.2.2007)

1.3 Co je to canistrerapie?

“Lidé mají potřebu kontaktu se zvířetem, která se uskutečňuje dotekem. Myslím, že jen málokdo by si držel psa nebo kočku, kdyby si je nemohl pohladit, dotknout se jich.”

Lorenz

Contact with companion animals has been hypothesized to enhance the quality of life of their human partners. (Garrity, Stallones; str.3). Touto větou, kterou jsem uvedla celou tuto kapitolu, začínají svůj článek Thomas F. Garrity a Lorann Stallones. Citát nám naznačuje, jak velkou roli mohou pro spokojenost v lidském životě domácí zvířata hrát. Autoři to dokazují na výčtu mnoha studií provedených na toto téma v letech 1990 až 1995. Ty hlavní přínos domácích zvířat pro celkovou duševní pohodu vidí hlavně v psychologické, fyzické, behaviorální a sociální oblasti. Tato myšlenka je i základem canisterapie.

Canisterapie je pak užívána jako podpůrná léčba především u psychických, emocionálních a sociálně integračních problémů. Její působení na fyzické zdraví je druhotné (ačkoli je využíváno například i polohování psa u pohybově postižených osob jako cesta ke zlepšení jejich motorických schopností), je složkou motivace k rehabilitaci a může vést k povzbuzení imunity prostřednictvím psychiky. V těchto svých aspektech je canisterapie hojně užívána u osob smyslově postižených nebo handicapovaných. Canisterapie tedy je terapeutickým působením psa na zdraví člověka s pozitivním dopadem. Dochází tu k přímému kontaktu pacienta a psa. Galajdová uvádí definici zdraví od WHO (světové zdravotnické organizace), a to jako stav psychické, fyzické a sociální pohody.

Výhodou psa jako terapeuta je fakt, že působí na nevědomé složky lidské duše. Zároveň mu schází lidská komplikovanost, je partnerem nehodnotícím, bez předsudků a prakticky vždy připraveným ke kontaktu. Je facilitátorem v sociální sféře a bezpečným tématem pro mezilidskou komunikaci. Po fyziologické stránce působí kontakt se psem relaxačně a přítomnost psa snižuje odpověď organismu na stres. Povzbuzuje také k aktivitě a tím i k rehabilitaci. (Galajdová 1999) “Pes vyžaduje péči, čili i určitou praktickou činnost, která je administrativně nenařiditelná. Pes si ji svým chováním, věrností a svou povahou víceméně vynutí.” (Höschl, in Galajdová 1999, str.11).

Ačkoliv stále ještě není prokázáno, na jakém principu funguje pozitivní působení psa na lidské zdraví, je toto působení samo již obecně přijímáno a využíváno

k léčbě i prevenci u širokého spektra klientů. Proto by nemělo být vyloučeno ani z posuzování přínosů, jež má pro těžce zrakově postiženého vodící pes.

1.4 Formy canisterapie

Důležité je rozdělit si canisterapii na dvě skupiny a to Animal Assisted Activities (AAA) a Animal Assisted Therapy (AAT). K tomuto rozdělení dochází v 80. letech 20. st. Hlavní rozdíl tkví v tom, že AAA- činnosti za účasti zvířat - jsou většinou provozované dobrovolníky, kteří nemají speciální terapeutický výcvik a pouze jejich pes projde základní zkouškou, ve které se testuje jeho vhodnost pro canisterapii a základní poslušnost. AAT- terapie pomocí zvířat- je na druhou stranu plánovanou terapií prováděnou vyškoleným terapeutem ve spolupráci s lékařskými odborníky. AAA vlastně jen působí radost a rozptýlení, zatímco AAT je cílená intervence objektivně měřitelná. Galajdová uvádí jako příklad léčení fobií nebo nácvik nových dovedností, jako například mluvení nebo chůze.

Formu dobrovolnictví, kdy si dobrovolník bere psa-štěně domů a rok ho vychovává, aby pak po výcviku mohl canisterapeuticky působit na svého majitele, by tak šlo zařadit spíše do AAA. Prvně právě proto, že tuto činnost provozuje dobrovolník laik, který pro tuto činnost nemá žádné specializované vzdělání. Z AAT je tu ovšem prvek dohledu a spolupráce s odborníkem. Tedy organizací, která psa k dobrovolníkovi umisťuje a po dobu výkonu jeho činnosti mu radí a kontroluje ho. Samotný výcvik, který pak provádí už odborníci v organizaci, je už svou podstatou spíše AAT.

Dobrovolník předvychovatel samozřejmě není ten, který přímo vykonává pozitivní působení psem na pacienta, mentálně postižené dítě atd., ale svojí činností se podílí na přípravě psa, který pak bude po zbytek svého života vykonávat canisterapii. Bude zlepšovat kvalitu života slepého nebo těžce zrakově postiženého člověka.

1.5 Canisterapie ve světě

V Roce 1990 vznikla mezinárodní asociace IAHAIO (International Association of Human-Animal Interaction Organizations), jejímž cílem je sdružovat národní organizace zabývající se buď výzkumem nebo i aplikací terapeutických programů za asistence zvířat. Umožňuje výměnu informací a nových poznatků, vypracovává mezinárodní standardy a informuje o problematice nejen odborníky, ale i laickou veřejnost.

Pokud se týče přímo výcviku slepeckých psů, pak existuje International Guide Dog Federation (ifgdsb.org.uk). Je to organizace, která sdružuje organizace zabývající se výcvikem vodících psů (84 členů). Jejím hlavním cílem je podporovat členy v jejich

činnosti. V rámci toho vytvářejí metodiky chovu, výchovy a výcviku vodících psů. Vytvářejí minimální standardy pro chov a výběr pro výcvik vodících psů a také pro výběr a vzdělávání personálu. Podle těchto standardů poskytují organizacím akreditaci. Další jejich činností je poradenství členům a zprostředkování výměny zkušeností. Organizace, ve které bude probíhat moje případová studie, je členem této federace.

1.6 Canisterapie v ČR

V roce 2002 v České republice vznikl canisterapeutický svaz Cantes a to pro kraje Hradec Králové, Pardubice a Vysočina. Svaz sdružuje jednotlivce a nikoliv organizace, kteří provádějí canisterapii, a to za podmínek vydaných svazem. „CANTES se snaží pomáhat svým členům při jednání s úřady i ústavy a zařízeními, částečně hradit školení psovodů a zkoušky psů. Podle stanov svazu lze vytvářet za účasti alespoň tří členů CT skupiny. Přímo výkon canisterapie je psovodem prováděn bez nároku na mzdu. Hrazené výkony jsou porušením směrnic CANTESu.“ (<http://www.cantes.info>, 12. 11. 2006).

Pak v České republice vznikla v roce 2003 zastřešující organizace Canisterapeutická asociace, která na rozdíl od CANTESu sdružuje organizace, které se nějakou formou věnují canisterapii. Tomu všemu předcházela asi desetiletý vývoj canisterapie u nás. První zavedení canisterapie jako oboru proběhlo v roce 1993 v Brně. Začaly vznikat střediska a organizace, které nabízely canisterapii. V současné době má Canisterapeutická organizace 16 členů, například Pomocné tlapky o.p.s. nebo Helpes o.s. Snahou organizace je vytvářet metodiku, pořádat školení. Jako důležitý úkol považují snahu dosáhnout legislativních změn, získat pro své zvířecí pomocníky speciální status a tak i práva například vstupovat do nemocnic atd. Snaží se taky vytvořit společný postup vůči státní správě, obcím ale i veřejnosti. (<http://www.ctasociace.cz>, 12.10.2006). Členy této asociace jsou i organizace, které se věnují výcviku vodících psů, ke kterému využívají dobrovolníky jako předvychovatelé. Jedná se například o občanská sdružení Pomocné tlapky nebo Helpes.

1.7 Situace organizací cvičících slepecké nebo asistenční psy v ČR

Pro rozhodnutí kde a jakou formou bude probíhat výzkum bylo potřeba udělat pomocí internetu malý výzkum s cílem vytvořit přehled organizací, které cvičí slepecké nebo asistenční psy. Je jasné, že ne všechny organizace budou mít internetové stránky, ale bez nich jsou poměrně těžko vyhledatelné. A pokud webové stránky nemají, dá se předpokládat, že budou asi poměrně malé a tak velmi pravděpodobně ani s dobrovolníky

předvychovateli vůbec nepracují, nebo když ano, tak je jejich počet malý. A jako takové pak nejsou vhodným objektem pro plánovanou případovou studii, protože by bylo těžké nebo nemožné získat dostatečný výzkumný vzorek. Pro výzkum je potřeba organizaci, která využívá služeb dobrovolníků dalo by se říci ve velkém. Což zajistí dostatečný základ pro výběr dobrovolníků do výzkumného vzorku, a že i organizace bude mít dostatek zkušeností s dobrovolníky. Což pak ve výsledku pomůže lépe zjistit specifika tohoto typu dobrovolnictví.

Celkem jsem tedy našla devět organizací, které se nějakým způsobem věnují výcviku slepeckých nebo asistenčních psů. Z těchto devíti jich ale jen pět pracuje s dobrovolníky jako předvychovateli štěňat určených k výcviku. To jsou ***Středisko výcviku vodících psů při SONS (sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých)***; ***Pes pro tebe***; ***Škola pro výcvik vodících psů pro nevidomé***; ***Pes pomůže***; ***Pomocné tlapky o.p.s.*** .

Středisko pro výcvik vodících psů bylo zřízeno v roce 1997 jako odborné středisko občanského sdružení ***SONS ČR (Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých)***; <http://www.sons.cz>), do té doby bylo přímo součástí SONS. Zabývá se především výcvikem vodících psů pro nevidomé. Od roku 1997 je členem ***mezinárodní organizace The International Guide Dog Federation*** (<http://www.igdf.org.uk>). Středisko se skládá ze dvou částí- ubytování psů ve výcviku a prostor pro klienty, kteří se sevíčují se psy. Za dobu své činnosti předalo středisko kolem dvě stě padesáti psů. V současné době má asi třicet aktivních dobrovolníků, kteří mají u sebe psa v předvýchově. Celkově pracovali už s asi dvě stě dobrovolníky.

Obecně prospěšná společnost ***Pomocné tlapky*** (<http://www.pomocnetlapky.cz>) existuje od roku 2001 a zabývá se chovem, předvýchovou a předáváním hlavně asistenčních psů, dále se zabývají výcvikem canisterapeutických týmů. Organizaci založili v roce 2001 manželé Tomášů a Michaela Freeman. Dnes je v organizaci ještě paní Pinerová. Od roku 2004 jsou členem mezinárodní organizace ***ADEu Assistance Dogs Europe*** a od roku 2005 jsou členem ***Assistance Dogs International*** (<http://www.adionline.org/>). V současné době mají v předvýchově a ve výcviku čtrnáct psů. Za dobu své existence předali asi padesát asistenčních psů.

Občanské sdružení ***Pes pro tebe*** (<http://www.pesprotebe.com>) je členem mezinárodní organizace ***ADEu Assistance Dogs Europe*** (<http://www.assistancedogseurope.info/index.php>). Založila ji Jitka Lebedová, která je sama zrakově postižená. V roce 1995 dostala svého prvního vodícího psa, se kterým o dva roky později zvítězila na mistrovství ČR ve výkonu vodících psů pro nevidomé. V roce

2000 si sama pořídila štěně, vycvičila ho a úspěšně s ním absolvovala zkoušku vodícího psa pro nevidomé. V organizaci jsou dvě cvičitelky, které mají psy ve výcviku vždy u sebe doma, a proto mají maximálně jen čtyři psy ve výcviku. U předvychovatelů mají umístěny čtyři štěňátka. Za dobu své existence předali už sedmáct vodících nebo asistenčních psů.

Škola pro výcvik vodících psů pro nevidomé

(<http://www.vycvikvodichpsu.cz>) byla založena v Brně v roce 2000 Milanem Dvořákem. V roce 2006 získali členství v *The Intenational Guide Dog Federation* (<http://www.igdf.org.uk>). Milan Dvořák je jediným cvičitelem, od roku 1994 působil v Praze ve výše zmíněném *Středisku výcviku vodících psů SONS ČR*. V roce 2000 se přestěhoval do Adamova a založil si vlastní organizaci. Doposud vycvičil a předal více jak čtyřicet vodících psů. K předvýchově používají pečovatelské rodiny.

Občanské sdružení *Pes pomůže* (<http://www.pes-pomuze.com>) bylo založeno v roce 2001. V současné době je předsedkyní Andrea Kaufmanová, která se stará o administrativní a propagační záležitosti. Spolupracují s výcvikovou školou Kadlečkových a mají tři vlastní cvičitele. Za dobu svého působení předali asi šedesát psů, z toho tři vodící a čtyři terapeutické, více se zaměřují na psy asistenční.

Jak je z předchozího výčtu vidět tak největší organizací je právě Středisko výcviku vodících psů a to i co do počtu spolupracujících dobrovolníků. Z těchto dvou důvodů se autorka rozhodla provést výzkum právě v této organizaci.

1.8 Možnosti využití canisterapie dobrovolníky

Práce je zaměřena na specifika dobrovolnictví v canisterapii, a proto je nyní potřeba ujasnit si konkrétně, jak lze canisterapii spojit s dobrovolnictvím. Abychom mohli zkoumat jaká jsou specifika dobrovolnictví v canisterapii, potřebujeme vědět, jak vůbec takové dobrovolnictví může v canisterapii probíhat.

Hlavní možností, jak se jako dobrovolník zapojit do canisterapie, je být majitelem psa. Pak jen stačí absolvovat se psem canisterapeutické zkoušky a vytvořit tak canisterapeutický tým. Takové týmy mají pak možnost docházet do různých zařízení, domovů důchodců, specializovaných ústavů pro postižené, nemocnic (např. oddělení dětské neurologie, LDN, oddělení dětské onkologie). Canisterapeutické zkoušky pro takovéto dobrovolníky pořádají různé neziskové organizace, které se canisterapií zabývají. Takovýto dobrovolník v České Republice má pak možnost buď sám si nějaké zařízení vyhledat a domluvit se s vedením zařízení o svém působení, nebo se může stát členem některé neziskové organizace, která tyto dobrovolníky sdružuje. Ta jim pak poskytuje

různý servis- pomoc při komunikaci s vedením zařízení, ale i pravidelné přezkušování canisterapeutického týmu, supervizi atd. U nás je to například už zmíněný CANTES. Toto je jediná možnost, kdy dobrovolník může provozovat canisterapii přímo.

Druhou možností jak se na canisterapii podílet, ačkoli nepřímo, je stát se dobrovolníkem- předvychovatel. Předvychovatel se podílí na výcviku vodících a asistenčních psů. Činnost dobrovolníků jako předvychovatelů tak není přímým vykonáváním canisterapie. Ale svojí činností se podílejí na přípravě psa, který bude působit canisterapeuticky. Ve své práci se zaměřím právě na tuto formu dobrovolnictví v canisterapii. Proto několik podrobností o tom, co je předvýchova a jaký má účel. Co se od dobrovolníků vlastně očekává?

1.9 Definice předvychovatelů a jejich využití

Předvýchova štěněte vodícího psa je v našich podmínkách povětšinou záležitostí právě dobrovolníků, ačkoliv některá, obzvláště rodinná výcviková střediska, si svá štěňata vychovávají sama. V USA mohou být dobrovolníky i školní děti. V některých agenturách existují kluby dobrovolníků, jinde existuje osoba pověřená dohledem nad vývojem štěňat. Jinde ani to ne. To je hlavním bodem kritiky Galajdové týkající se současných metod výcviku vodících psů. Štěně je na jeho nejnímavější a nejproduktivnější období (2- 12 měsíců) umístěno k laikovi, který nemá dostatek zkušeností atd. Kritizuje agentury za to, že dobrovolník je pro ně jen výhodnou cestu kam odložit psa do období než ho začnou cvičit a snížit si tak náklady. (Galajdová; str. 146). Tento přístup může mít vliv i na chování organizací k dobrovolníkům a na požadavky, které na dobrovolníky organizace má. Dobrovolníci dostávají do péče štěně ve věku dvou měsíců a zpět výcvikářům do organizace ho předávají přibližně v jednom roce věku psa. Po celou dobu, tedy asi deset měsíců, by měli být v úzkém kontaktu s výcvikovým střediskem. Většina středisek pořádá pravidelné srazy štěňat, ale výcvikáři jsou ochotni poradit předvychovateli kdykoliv. Cílem předvýchovy přitom není žádný komplikovaný výcvik, ale socializace, v podstatě tedy to, aby ze štěněte vyrostl dobře adaptovaný městský pes. Musí se chovat klidně v hromadné dopravě i mezi množstvím lidí, nesmí obtěžovat jiné lidi ani psy, ať už agresivním chováním nebo přílišnou přítulností, nemá jevit zájem o lov zvěře, musí umět chodit na vodítku, přiběhnout na zavolání a vydržet delší dobu ležet na jednom místě. Měl by si umět na povel sednout nebo lehnout. Řečeno slovy etologa, štěně se musí plně socializovat na lidskou smečku, naučit se rozlišovat hierarchii této smečky a začlenit se až na její konec. Z této základní podmínky pak vychází schopnost klidného přijímání nových a pro psa podnětově přesycených situací, neagresivní

až lhostejné chování ke členům jiných smeček a především ochota poslouchat svého pána. (Humhalová 2001).

Jedním ze zásadních předpokladů pro budoucí kvalitní výkon vodícího psa je jeho sebedůvěra, která se vytváří právě v rámci předvýchovy. Pes musí pochopit sám sebe a svět, jehož je součástí. K tomu si potřebuje vytvořit podporující a bezpečný vztah, a to jak se svou matkou a sourozenci, tak později se svým předvychovatel. Atmosféra bezpečí a jistoty je proto pro raný vývoj štěněte mnohem důležitější než možné výcvikové pokroky. To však neznamená, že by štěně nemělo být vystavováno vnějšímu světu, naopak, musí se naučit, že i v situacích subjektivně náročných a stresujících nalezne oporu v člověku. Jen na základě prožité jistoty si může pes, stejně jako člověk, vybudovat sebedůvěru a pozitivní přístup ke světu. (Johnston 1990).

Každé štěně vrůstá do srdce svého předvychovatele a pro toho pak není snadné předat přítele, se kterým strávil skoro rok, zpět do rukou výcvikářů. Jedinou útěchou pro dobrovolníky a motivací pro to, vzít si do předvýchovy další štěně, pak zůstává vědomí, “že právě ten jejich dorostenec je milován člověkem, který ho nikdy neuvidí a pro kterého tolik znamená.” (Humhalová 2001, str.31).

Mezi jednotlivými agenturami cvičícími vodící psy většinou zuří konkurenční boj, znemožňující jakoukoliv funkční výměnu informací a odpovídající výzkum.

V ČR nejpraktikovanější metoda předvýchovy štěněte má také své nevýhody. Nejen že předvychovatelé nejsou často dostatečně proškoleni a jedná se v podstatě o nadšené amatéry, takže štěněti v nejcitlivějším období jeho života je ne vždy poskytnuta odpovídající výchova, ale navíc ve většině agentur pak pes, přivyklý rodinnému životu, někdy dokonce zcela nezvyklý být po nějakou dobu sám, přijde v jednom roce do kotce agentury, kde obvykle stráví půl roku, veden výcvikářem, který se musí věnovat i jiným psům. Zvíře žije v hygienicky a fyziologicky optimalizovaných podmínkách, které však mají často devastující vliv na jeho psychiku (Galajdová).

KAPITOLA 2: Znaky dobrovolnictví a specifika dobrovolnictví formou předvychovatel

„Dobrovolnictví není obět, ale přirozený projev občanské zralosti. Přináší konkrétní pomoc tomu, kdo ji potřebuje, ale zároveň poskytuje dobrovolníkovi pocit smysluplnosti, je zdrojem nových zkušeností a dovedností a obohacím v mezilidských vztazích“.

(Tošner 2002, str.18)

Cílem této práce je zjistit, jaká specifika má dobrovolnictví v canisterapii, konkrétně u formy dobrovolníka předvychovatel. Proto abychom mohli hledat specifika, je třeba si nejprve ujasnit co je to dobrovolnictví a kdo je to dobrovolník. Dále jaké jsou obecné znaky dobrovolnictví. Tato kapitola je založena na dostupné literatuře o dobrovolnictví, a to především práci Tošnera a Solzanské.

Konkrétní literatura o dobrovolníkovi předvychovateli neexistuje, nebo se alespoň nepodařilo najít žádnou k tomuto tématu vhodnou literaturu ani výzkum. Vyhledávání probíhalo kromě volně dostupných knihoven i pomocí internetových databází dostupných studentům University Karlovy (ProQuest 5000; EBSCOhost; JSTOR atd.). Jak uvádí Galajdová, je stále ještě nedostatek literatury, která by se týkala obecně výcviku vodících psů, natož konkrétně jen předvýchovy. A předvýchovy ve spojení s dobrovolnictvím už vůbec ne. Proto bylo nutné vycházet z vlastních zkušeností a znalostí a dále z prezentovaných informací od organizací, které s dobrovolníky předvychovateli pracují. Z toho pak vychází popis odlišností dobrovolníka předvychovatel od charakteristik a typologií získaných z výše jmenované literatury o dobrovolnictví obecně. Nejprve tedy stručně co je vlastně dobrovolnictví a co dobrovolník?

2.1 Dobrovolnictví

Dobrovolnictví provází člověka od nepaměti. „Dobrovolnictví není v lidské společnosti ničím novým, v každé kultuře a společnosti pomáhali ti, kteří na tom byli lépe, méně šťastným, kteří kvůli nemoci, chudobě či přírodní katastrofě pomoc potřebovali. Solidarita a vzájemná pomoc tvoří základ existence lidské společnosti i všech náboženství.“ (Tošner 2002, str. 23). Pod slovy dobrovolník si každý představuje něco jiného. Každý člověk může a občas bývá dobrovolníkem. Dobrovolnictvím může totiž být i pomoc příbuzným nebo i jen člověku na ulici, případně nějaká činnost pro školu, sportovní klub atd. Takové dobrovolnictví má znaky jako je samozřejmost, spontánnost a nečekání finanční odměny ani vděku. „Dnes já tobě, zítra ty mě“. Takovou pomoc, však většina lidí

za dobrovolnictví neoznačí (Tošner 2002, str. 35). OSN vyhlásila rok 2001, tedy začátek nového století i nového milénia, za mezinárodní rok dobrovolníků (Tošner 2002, str. 23).

Hlavním rysem dobrovolnictví je princip, že se jedná o činnost, popřípadě dar, bez nároku na finanční odměnu. Podstatné je, že „dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, svoje vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společností“ (Tošner, Jiří, Sozanská, Olga 2002, str. 35). Odměnou dobrovolníkovi bývá hlavně dobrý pocit, že mohl někomu pomoci, uspokojení z provedené činnosti. Dobrovolná činnost nesmí být vynucená. Vyplývá z vůle jedince být prospěšný stejně tak jako z vůle a ochoty organizace pomáhat. Jedná se tedy o ochotu lidí angažovat se ve prospěch druhých nebo pro změny ve společnosti. Dobrovolník má potřebu být užitečný svému okolí, ať už se jedná o docházení do domova důchodců nebo ekologickou akci na sázení stromků. Dobrovolnictví může mít různé formy: dárcovství, dobrovolná občanská výpomoc, dobrovolnictví vzájemně prospěšné, dobrovolnictví veřejně prospěšné a dobrovolná služba.

2.2. Typy organizací pracujících s dobrovolnictvím

Vzhledem k tomu, že výzkum bude probíhat za spolupráce organizace a jejích dobrovolníků, je třeba si ujasnit, o jaký typ organizace ve vztahu k dobrovolníkům se vlastně jedná.

Jedno z možných dělení organizací, které pracují s dobrovolníky, je na organizace využívající vzájemně prospěšné dobrovolnictví a organizace využívající veřejně prospěšné dobrovolnictví. První fungují na principu dobrovolné činnosti „probíhající obvykle v rámci komunity vytvořené v obci, okolo fary, sportovního klubu apod.“ (Tošner, Jiří, Sozanská, Olga c.d., str. 36). Tento typ dobrovolnictví se vyznačuje spontánností a neočekáváním finanční odměny. Někdy tyto organizace dokonce nemají oficiální právní statut. S veřejně prospěšným dobrovolnictvím pak pracují většinou ty organizace, které vznikly za účelem změnit určitý prvek, který se týká celé společnosti, například životní prostředí. Vždy mívají právní status a bývají více profesionálně řízené (Sozanská, Olga. 2001, str. 423).

Organizace, ve které bude probíhat případová studie, je organizací druhého typu, tedy pracující s veřejně prospěšným dobrovolnictvím. Jedná se o organizaci, která se pokouší změnit životní podmínky zrakově postižených občanů, pomoci jim zlepšit jejich kvalitu života. Má právní status občanského sdružení. A její činnost je řízena odborníky, kteří se pohybují v oblasti výcviku vodících psů.

2.3. Dobrovolník předvychovatel

Teď něco málo o tom, jak lze nadefinovat dobrovolníka předvychovatele. Podle výše uvedené definice, kde je podstatné, že dobrovolník bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, svoje vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti, jsou předvychovatelé, které organizace používá, opravdu dobrovolníky. Bez nároku na odměnu si vezmou domů štěně, které se na deset měsíců stává členem jejich domácnosti. Věnují mu svůj čas a energii. Využívají svých vědomostí a zkušeností, aby štěně připravili na výcvik, který ho čeká. To vše dělají ve prospěch části společnosti, zrakově postižených lidí, aby tito lidé mohli díky vodícímu psu žít kvalitnější život.

2.4. Obecné znaky dobrovolnictví a specifika dobrovolnictví formou předvychovatele

V následujících podkapitolách se pokusíme zjistit v čem se dobrovolnictví formou předvychovatele bude odlišovat od dobrovolníka obecně. V následujících pěti podkapitolách se podíváme na dobrovolnictví obecně, tj. jakou roli dobrovolník v organizaci hraje, kolik svého času dobrovolné činnosti věnuje, jaká je pro dobrovolnou činnost potřeba odbornost, co je předmětem dobrovolné činnosti.

2.4.1 Typy dobrovolnictví podle role, kterou dobrovolnictví v organizaci hraje

Tošner a Sozanská rozlišují podle role, kterou dobrovolnictví v organizaci hraje, tři možné varianty. Buď je chod organizace plně závislý na dobrovolnících nebo dobrovolníci vykonávají činnost spolu se zaměstnanci a nebo dobrovolnictví pro chod organizace není podstatné, ale zkvalitňuje její služby (Tošner 2002; str. 39). V prvním případě se organizace sestává z velmi malého počtu profesionálů, kteří organizují činnost a z velké skupiny dobrovolníků a příznivců organizace, kteří svojí činností naplňují hlavní cíle organizace. Bez jejich pomoci by nešlo pořádat akce organizace. Tento typ je častý při humanitární pomoci nebo ekologických aktivitách. V druhém typu vykonávají dobrovolníci činnost spolu se zaměstnanci, ale není základním kamenem fungování organizace. Kdyby dobrovolníci svoji činnost nevykonávali, museli by ji odvádět zaměstnanci, což by zvýšilo náklady organizace na platy, počet zaměstnanců atd. Dobrovolníci tak snižují organizaci náklady na zajištění činností souvisejících s chodem organizace. Mohou například pomáhat s úklidem. Poslední typ organizace není na činnosti dobrovolníků vůbec závislý. Dobrovolníci vykonávají činnost, která pro chod organizace není potřebná a jen přispívají ke zkvalitňování či usnadňování činností organizace. Jde například o volnočasové aktivity s klienty organizace.

Podle tohoto dělení se organizace pracující s dobrovolníky předvychvateli nejvíce hodí do druhého typu, kde dobrovolníci vykonávají činnost spolu se zaměstnanci. Je pravda, že tím, že organizace využívá pomoci dobrovolníků, snižuje své náklady na provoz a na počet zaměstnanců, tak jak to Tošner a Sozanská popisují, Ale činnosti dobrovolníků, které oni v tomto typu popisují sice snižují náklady organizace na její chod a náklady na platy, ale v ne nijak velkém rozsahu. Autoři uvádí jako nejčastější organizace sociální a zdravotní zařízení a jako činnosti dobrovolníků žehlení či například úklid. Pokud by taková organizace s dobrovolníky nepracovala, fungovala by pravděpodobně ve stejném měřítku, jen by byla nucena zaplatit pár zaměstnanců navíc.

U organizace pracující s předvychvateli by ovšem dopad ztráty využívání dobrovolníků měl mnohem větší dopad na chod organizace. Dobrovolníci si na celých osm měsíců berou štěně k sobě domů. Kdyby muselo štěně zůstat v organizaci, radikálně by to zasáhlo do chodu organizace. Jestli by chtěla zachovat rozsah služeb jako doposud, stálo by jí to mnoho peněz na dostavení prostor, do kterých by mohli štěňata umístit a mnoho dalších peněz na nové zaměstnance, aby každé štěně mělo dostatek individuální péče. Krom jiného pro úspěšné vycvičení vodícího psa je potřeba, aby v prvním roce získal co nejvíce podnětů z prostředí, a pozitivní vztah a důvěru k lidem. Proto je nutné maximálně štěňata vodit po městě do rušných míst, využívat dopravní prostředky, navštěvovat divadla, obchody, restaurace atd. Příprava jednoho štěněte je tak skoro práce na plný úvazek. A protože je udržení stejného rozsahu služeb organizace pracující s předvychvateli do značné míry na činnosti dobrovolníků závislé, je tato organizace spíše na hranici mezi prvním a druhým typem.

2.4.2 Typy dobrovolnictví podle času, který dobrovolník činnosti věnuje

Tošner a Sozanská rozlišují tři typy dobrovolnictví podle toho, kolik času dobrovolník své činnosti věnuje. První typ je dobrovolné zapojení se při jednorázových akcích. Tady se nejčastěji jedná o pomoc s pořádáním sbírek, benefičních koncertů atd. Pro dobrovolníka to znamená věnovat ze svého času jeden konkrétní den nebo případně několik dnů. Zabere to jeho osobní čas jednorázově. Další formou je dlouhodobá dobrovolná činnost. Tady dobrovolník většinou pravidelně věnuje dobrovolné činnosti například tři hodiny týdně. Vhodným příkladem jsou dobrovolníci, kteří dochází za pacienty zdravotnických zařízení. V oblasti canisterapie to jsou canisterapeutické týmy (člověk a pes), kteří také mohou například jednou týdně navštěvovat nemocnice, domovy důchodců atd. Ze strany dobrovolníka jde o to věnovat svůj osobní čas pár hodin týdně dobrovolné činnosti. Posledním typem je dobrovolná služba. Tady dobrovolník vykonává

činnost „na plný úvazek“. Většinou odjíždí pryč ze svého domova (nejčastěji do zahraničí) a věnuje téměř celý svůj osobní čas činnosti ve prospěch jiných. Většinou pak musí projít určitou přípravou, organizace má náklady s jeho cestou, pobytem, stravou, pojištěním atd. (Tošner 2002; str. 40).

Dobrovolník předvychovatel rozhodně není dobrovolníkem, který poskytuje svoji pomoc jednorázově. Jeho dobrovolná činnost trvá osm měsíců. Není to ale ani dobrovolná služba, protože dobrovolník neopouští svůj domov, naopak zůstává ve „svém domově“ a právě v něm provádí dobrovolnou činnost. Ani co se týče náročnosti, tak předvychovatel nevěnuje téměř svůj celý osobní čas dobrovolné činnosti. Naopak chodí do práce, věnuje se svým koníčkům, rodině atd., ačkoliv jeho dobrovolná činnost se tím vším prolíná. Zbývá nám dlouhodobá dobrovolná činnost, ale ani sem předvychovatel tak úplně nespadá. Za prvé předvychovatel nikam nedochází, naopak má předmět svého dobrovolničení doma. Pravdou je, že poskytuje určitý počet hodin týdně na dobrovolnou činnost. Ale tento počet hodin se dá jen těžko vyčíslit. Štěně - předmět jeho dobrovolničení - se stává členem jeho domácnosti a pak je těžké stanovit hranice, kdy dobrovolník vykonává dobrovolnou činnost a kdy ne. Pokud někdo dochází za pacienty nemocnice je jasné, že teď jsem přišel do nemocnice, věnuji se pacientům, vykonávám tedy dobrovolnou činnost a teď jsem ji ukončil a jdu domů a věnuji se svým osobním věcem. Předvychovatel ale vychovává předmět své dobrovolné činnosti a stejně tak, jak je nemožné říci, kdy konkrétně provádím výchovu svého dítěte a kdy ne, tak i u předvychovatele nelze jasně určit, kdy provádí výchovu štěněte a kdy ne. Výchova je kontinuální proces.

Hlavní odlišností dobrovolníka předvychovatele je fakt, že svoji dobrovolnou činnost provádí ve vlastním soukromí, ve svém běžném životě, a nikoli tak, že odchází ze svého soukromí někam „jinam“ (do nemocnice atd.). Ačkoliv i on po dobu trvání jeho dobrovolné činnosti několikrát dochází do organizace na srazy předvychovatelů, na kontrolu atd. Dále také se dobrovolné činnosti věnuje dlouhodobě, celých osm měsíců. Výkon jeho dobrovolné činnosti mu někdy může dost výrazně zasáhnout do rytmu jeho života, například musí najednou ráno vstávat, aby šel štěně vyvenčit, brát ho sebou, když jde do práce nebo divadla atd., vysvětlovat svoji činnost okolí atd..

2.4.3 Typy dobrovolnictví podle míry odbornosti požadované po dobrovolníkovi

Tady se nedají určit jednotlivé jasné kategorie a ani v literatuře nejsou vymezené. Vždy bude záležet na tom, jaký typ dobrovolné činnosti bude dobrovolník vykonávat a k tomu se bude vázat míra profesionality, kterou po dobrovolníkovi bude organizace požadovat. Jiné předpoklady bude muset splňovat dobrovolník, který bude

pracovat s dětmi, jiné ten, který půjde pracovat s důchodci a úplně jiné například ten dobrovolník, který bude pro organizaci dělat administrativní činnost nebo účetnictví.

Dobrovolník předvychovatel má za úkol vychovat štěně tak, aby se naučilo čistotě, získalo mnoho zkušeností a tak se pak nebálo pouličního ruchu, dopravních prostředků, eskalátorů atd. Pak by měl naučit štěně základní poslušnosti, povely jako sedni, lehni, přivolání. V neposlední řadě je potřeba naučit štěně i slušnému chování, aby se venčilo na trávník a ne na chodník, aby neskákalo na lidi, neloudilo u stolu, nelezlo na pohovku apod. K tomu aby to dobrovolník úspěšně zvládl je určitě potřeba nějakých zkušeností nebo alespoň znalostí jak na to.

Dá se tedy předpokládat, že organizace si stanoví určité podmínky jaké odborné znalosti má dobrovolník dosahovat, aby mohl dobře vykonat svoji dobrovolnou činnost. Koneckonců na výsledku práce dobrovolníka do značné míry závisí úspěch organizace při dalším výcviku psa. Z informací od organizací fungujících v České republice ovšem vyplívá, že tomu tak spíše není. Organizace nevyžadují, aby měl dobrovolník s výchovou psa nějaké osobní zkušenosti nebo o tom aspoň něco věděl, například z literatury.

Organizace nepožadují po dobrovolnících, aby prováděli odborný výcvik psa, mají ho pouze socializovat, přivyknout na lidi a různá rušná prostředí a situace. Samotný výcvik probíhá až po odevzdání štěněte přímo v organizaci. Tento přístup ovšem přináší určité riziko že dobrovolník předvychovatel může udělat zásadní chyby ve výchově, které pak budou muset výcvikáři těžko odstraňovat nebo hůř, které dokonce znemožní další výcvik psa jako psa vodícího. Aby k takovým problémům nedocházelo by se dalo vyřešit zavedením požadavků, aby dobrovolníci splňovali určitou míru zkušeností nebo odbornosti v oblasti výchovy psa. Druhou možností je zaměření se organizace na kvalitní výcvik a průběžnou kontrolu dobrovolníků spojenou s poradenstvím, jak řešit konkrétní situace. České organizace spíše volí tuto druhou možnost jak dosáhnout toho, aby dobrovolná činnost plnila svůj účel, tedy dodala organizaci dobře vychovaného a připraveného psa. Nevyužití organizací jedné z těchto možností zvyšuje riziko neúspěchu předvýchovy a ztráty vhodných psů na výcvik. Na kolik toto riziko organizace bere v potaz bude předmětem případové studie.

2.4.4 Typy dobrovolnictví podle předmětu dobrovolné činnosti

Tošner a Sozavská rozdělují dobrovolníky na dva základní typy: ty, kteří mají přímý kontakt s klientem a ti, kteří pomáhají s administrativou (účetnictví, organizování sbírky atd.). V případě organizace, která cvičí vodící psy, jsou vlastně klienty zrakově postižení občané, kteří chtějí získat vodícího psa. Z této definice pak dobrovolníci předvychovatelé této organizace nepřichází do přímého kontaktu s klienty. Na druhé straně ani nevykonávají administrativní činnost. Svoji pomoc poskytují klientům, ale nepřímo, tím, že se podílí na přípravě vodícího psa pro ně.

Na celou situaci by se dalo dívat tak, že předmětem jejich dobrovolné činnosti je nikoli zrakově postižený člověk, ale pes samotný, kterému pomáhají, aby se stal vodícím psem. Pak by byli dobrovolníky, kteří přichází do přímého kontaktu s klientem. Mnoho lidí by se ale proti takovému výkladu mohlo ohradit. Dávat psa na roveň lidí a činit z něj klienta, kterému je poskytována dobrovolná pomoc. Na druhou stranu tu prokazatelně existuje stejná možnost vzniku citových vazeb, ačkoli jiného druhu, mezi dobrovolníkem a klientem, jako tomu může být například u dobrovolníků, kteří dochází za pacienty nemocnice.

2.5. Životní cyklus dobrovolníka

V dalších podkapitolách se zaměřím přímo na životní cyklus dobrovolníka. Od první fáze náboru a výběru dobrovolníka, přes druhou fázi jeho působení v organizaci skrze vykonávání dobrovolné činnosti až do třetí fáze ukončení jeho dobrovolné činnosti. V první fázi kromě výběru dobrovolníka může probíhat i jeho případný výcvik a proškolení. V druhé fázi, výkonu jeho činnosti, bude nejdůležitější jak probíhá vzájemný kontakt mezi organizací a dobrovolníkem, jestli tady je například prvek kontroly ze strany organizace atd. V poslední fázi ukončení činnosti dobrovolníka bude zahrnuto i jeho hodnocení případně ocenění a existence či neexistence budoucích kontaktů. Bude i nadále dobrovolník s organizací spolupracovat nebo ji podporovat?

V následujících podkapitolách se tedy budeme držet časové linie začátek-průběh- konec dobrovolné činnosti.

2.5.1 Koordinátor dobrovolníků

Koordinátor dobrovolníků je zaměstnanec organizace, který by měl mít na starost vše, co je spojeno s dobrovolníky, vyhledávání, výběr, výcvik, metodika práce s dobrovolníky, průběžná komunikace s dobrovolníky. Je to kontaktní osoba, na kterou se

mohou dobrovolníci obrátit, kdykoli něco potřebují a osoba, která kontaktuje dobrovolníka, když potřebuje něco organizace. „Kordinátor by měl být schopen svoji roli vykonávat na základě upřímných a otevřených vztahů s dobrovolníky, jimž se na tomto základě dostává jistoty, že to, co dělají, je významné a slouží dobré věci- kordinátor dobrovolníků je „vizitkou“ organizace“ (Tošner 2002, str. 77).

Dá se předpokládat, že i v organizaci, která má dobrovolníky předvychovatelé existuje osoba zodpovědná za spolupráci s dobrovolníky, jejich kordinátor. Kordinátor bude mít na starost propagaci, výběr a přípravu výcviku dobrovolníků. Také by měl mít na starost i pořádání průběžných setkání s dobrovolníky a jejich případnou kontrolu. Kordinátor by měl být i ústřední osobou pro oboustrannou komunikaci s dobrovolníky. Zde podle získaných informací neexistuje žádné specifikum nebo výrazná odlišnost od jiných organizací, které pracují s různými typy dobrovolníků. Není tedy nutné tuto oblast podrobněji zkoumat v případové studii.

2.5.2 Vyhledávání dobrovolníků

Nejčastější způsoby nábory dobrovolníků jsou letáky, místní tisk, rozhlas či televizní vysílání, náborová akce, spolupráce s dobrovolnickými centry, internet a v neposlední řadě osobní kontakty. Leták by měl obsahovat základní údaje, co organizace potřebuje, jak jí může pomoci a koho a jak máme v případě zájmu kontaktovat atd.. Není to ovšem metoda nejúčinnější. Z vlastní zkušenosti víme, jak málo si všimneme a čteme letáky na ulici. Místní media jsou dobrým prostředkem jak získat dobrovolníky. Zajišťují, že informace se dostanou tam kam organizace potřebuje. Náborová akce je jednorázovou formou nábory nových dobrovolníků. Tuto metodu organizace použije, když pořádá nějakou akci pro veřejnost, například benefiční koncert. Možnost spolupráce s dobrovolnickými centry není zatím v ČR plně rozvinuta. Tato centra jsou jen ve větších městech a mnoho organizací o jejich existenci a případné nabídce pomoci neví. V dnešní technologizované době je velmi dobrým prostředkem pro získávání dobrovolníků samozřejmě internet. Dobře vytvořené internetové stránky s dostatkem informací můžou získat snadno nové dobrovolníky. Poslední forma, osobní kontakty, jsou asi nejčastější formou, jak může organizace získat nové dobrovolníky, a to z řad svých příbuzných a známých. Pro efektivní informování o možnosti dobrovolničení v dané organizaci je samozřejmě důležité tyto formy nábory kombinovat.

Podle zjištěných informací o organizacích, které pracují s dobrovolníky předvychovateli, tomu není jinak. Organizace používají některé z výše jmenovaných technik získávání nových dobrovolníků nebo jejich různé kombinace. Jakou techniku

využijí závisí do jisté míry i na velikosti organizace. Organizace, které spolupracují s dobrovolníky předvychovateli a jsou dostupné na internetu (vyjmenovány v podkapitole 1.7) používají všechny k získání nových dobrovolníků osobní kontakty. Všechny také pracují samozřejmě s internetem, některé ovšem jen o možnosti stát se jejich dobrovolníkem informují, ale pro podrobnější informace je nutné organizaci osobně kontaktovat., jiné na svých internetových stránkách uvádí i podrobnější informace o tom, co předvýchova je a jaké jsou na dobrovolníky požadavky. Všechny organizace se snaží k získání nových dobrovolníků využít i různá média, články v novinách či časopisech, pořady v televizi nebo v rádiu atd. Některé, hlavně ty větší organizace, pořádají i propagační akce jako například den otevřených dveří, veřejné předávání vycvičených psů jejich novým majitelům atd.

Jak je vidět, tak v oblasti technik náboru nových dobrovolníků do organizace pracující s dobrovolníky předvychovateli není žádný významný rozdíl od technik náboru jiných typů dobrovolníků. Takže opět i na tuto oblast práce s dobrovolníky, jak tomu bylo i u té předchozí (koordinátor dobrovolníků) není třeba se ve výzkumu nějak více zaměřovat.

2.5.3 Výběr dobrovolníků

Kritéria výběru dobrovolníků samozřejmě záleží na typu činnosti, kterou bude budoucí dobrovolník v organizaci vykonávat. Podle typu činnosti budou mít organizace různé požadavky na budoucí dobrovolníky. Jiné budou u dobrovolníka, který bude vést dětský kroužek a jiné u toho, který bude pomáhat organizaci s účetnictvím.

Ze zjištěných informací o organizacích spolupracujících s dobrovolníky předvychovateli vyplývá, že výběr dobrovolníků rozhodně probíhá, existují kritéria, která je potřeba splňovat. Tady se ovšem už objevují určitá specifika od jiných typů dobrovolnictví.

Prvním specifikem je velká skupina kritérií, která se netýkají kvalit zájemce jako takového ale jeho soukromí, životních podmínek. Důležitou podmínkou je například místo bydliště, požaduje se většinou velké město, nebo aby v domě byl výtah nebo kolik lidí žije v domácnosti, zda vlastní nějaká domácí zvířata nebo psa, jako co a kde zájemce pracuje, jaký je jeho zdravotní stav, co dělá ve svém volném čase, zda navštěvuje kulturní zařízení atd. U ostatních dobrovolníků by nemělo být podstatné, kde žijí, jak to vypadá u nich doma a s kým žijí. To jsou jejich soukromé záležitosti, které by neměli ovlivnit jejich výběr pro dobrovolný program. U dobrovolníka předvychovatele, který si bere štěně domů, to ale důležité je. Dokonce je to jeden ze základních předpokladů pro výběr. Principem předvýchovy je štěně vodit do co nejvíce rušných prostředí, přivyknout ho na město.

Pokud by dobrovolník bydlel někde na „samotě u lesa“ bylo by pro něj obtížné tuto část předvýchovy naplňovat. Štěně také potřebuje určitý prostor, mít místo, kde může mít svůj pelech, odpočívat atd. Není možné vzít psa do bytu s jedním pokojem, kde už žije například pět lidí. Stejně tak není možné, pokud má můj syn panickou hrůzu ze psů nebo je alergický na psí srst, stát se dobrovolníkem předvychovatel.

Dalším specifikem je fakt, že požadavky vztahující se na dobrovolníka předvychovatele se do určité míry vztahují i na celou jeho domácnost, rodinu. Jak už bylo uvedeno, pokud mám dítě alergika na roztoče, nemůžu se stát dobrovolníkem předvychovatel. Štěně, předmět dobrovolnictví, totiž jde na osm měsíců k dobrovolníkovi domů, kde samozřejmě přijde do kontaktu nejen s dobrovolníkem samotným, ale i s celou domácností.

Základem pro dobrovolníka předvychovatele a jeho domácnost je určitě pozitivní vztah ke zvířatům, zvláště psům. Dobrovolník a ani nikdo z členů domácnosti se psů nesmí bát a neměl by na ně být alergický.

Jak tyto informace organizace zjišťuje a případně ověřuje, kdo má v organizaci na starost výběr dobrovolníků atd., zda je tomu podobně jako v jiných organizacích pracujících s různými typy dobrovolníků nebo ne ukáže až výzkum.

Objevující se specifikum v zaměření organizací na soukromí a životní podmínky žadatele jsou důvodem proč je tato oblast práce s dobrovolníky zařazena do výzkumu. Ten ukáže, jaká specifika tu jsou a proč tomu tak je.

2.5.4 Výcvik dobrovolníků

Výcvik dobrovolníků je potřeba pokud mají vykonávat nějakou odbornější činnost. Základní výcvik se může týkat jen seznámení dobrovolníků s jejich povinnostmi a právy, jakou činnost budou vykonávat, na koho se v případě potřeby mohou obrátit atd. Pokud by například měli docházet na dětské oddělení psychiatrie už se tu nabízí možnost proškolení je, jak jednat s psychiatrickým pacientem a třeba i stručný přehled o tom, jaké typy nemocí tam mohou pacienti mít a jak se projevuje na jejich chování.

Jak už bylo řečeno, organizace v České republice nepožadují, aby předvychovatelé byli zkušení kynologové a pracují tak s laiky, kteří nemusí mít se psem žádnou předchozí zkušenost. Proto by měl probíhat odborný výcvik, jak mají se psem pracovat, co vše s ním mají dělat nebo naopak nesmí dělat atd. A proto by měla probíhat případná kontrola nebo forma poradenství, aby dobrovolníci svoji činnost vykonali dobře a organizace pak mohla na výsledcích jejich činnosti stavět svoji další práci, a to výcvik

vodícího psa. Jedná se o dlouhodobý výkon dobrovolné činnosti a takovému vždy předchází odborný výcvik. Jestli tomu tak je i v organizacích pracujících s dobrovolníky předvychovateli ukáže až výzkum.

2.5.5 Vzájemný kontakt organizace a dobrovolníků v průběhu jejich činnosti (Kontrola nebo podpora?)

Kontrola dobrovolníků bude spíše specifikum dobrovolníků předvychovatelů, než že by byla obecně využívána v práci s dobrovolníky. Kontrola je potřeba tam, kde dobrovolníci vykonávají určitou odbornou činnost a je potřeba kontrolovat, jestli ji dělají správně. Více kontroly je také potřeba tam, kde dobrovolníci vykonávají svoji činnost dlouhodobě. Jak bylo uvedeno už v první kapitole, specifikum dobrovolníků předvychovatelů je, že svoji činnost vykonávají v průběhu celého dne ve svém soukromí. To vyžaduje vyšší stupeň kontroly a zároveň to jejich kontrolování stěžuje. Zda nějaká forma kontroly dobrovolníků předvychovatelů ze strany organizace opravdu existuje nebo ne ukáže opět až výzkum.

Kontrola souvisí i s podporou dobrovolníků. Organizace kontroluje, jestli dobrovolník provádí činnost dobře a pro to, aby tomu tak bylo se mu snaží poskytnout co největší podporu poskytnutím informací a rad, jak činnost dobře zvládat. Zda takovéto rady organizace svým dobrovolníkům předvychovatelům nabízí a poskytují zjistíme ve výzkumu.

2.5.6 Supervize

Supervize dobrovolníků má nejbliže k supervizi pomáhajících profesí (hlavně v sociální oblasti). „Supervizi dobrovolníků si představujeme jako komunikaci dobrovolníka, respektive skupiny dobrovolníků, se supervizorem v neohrožujícím prostředí, které umožní dobrovolníkům konzultovat svoje postoje a pocity pramenící z jejich činnosti. Supervize zároveň chrání zájem klienta před případnými nevhodnými aktivitami dobrovolníka“ (Tošner 2002, str. 81). Supervize by měla být prostorem i pro zpětné vazby a komunikaci mezi organizací a dobrovolníkem. A jako taková je součástí vzájemného kontaktu organizace a dobrovolníků v průběhu jejich dobrovolné činnosti. Proto bude ve výzkumu její existence nebo neexistence zjišťována otázkou formu kontaktů organizace a dobrovolníků.

2.5.7 Hodnocení dobrovolníků

„Za slovem hodnocení bychom si měli představit proces, jehož výsledkem je zkvalitnění naší práce, což neznamená, že bychom ji do té doby dělali špatně“ (Tošner

2002, str. 83). Hodnocením se tady ovšem nemyslí hodnocení dobrovolníků ve smyslu, kolik jich pro organizaci dobrovolničilo, kolik hodin tím strávili, jakým jsou přínosem pro organizaci atd. Toto hodnocení je určitě důležité pro organizaci, může pak podle výsledků zavést nějaké změny, nebo naopak zachovat stávající model práce s dobrovolníky jako vyhovující a efektivní. Toto hodnocení může organizace použít i pro prezentaci jejich činnosti a získání nových dobrovolníků.

Pro nás je teď spíše důležité hodnocení dobrovolníků ve významu oceňování a odměňování, poděkování za jejich činnost. I organizaci by měli zajímat subjektivní pocity dobrovolníků, jak se jim činnost vykonávala a jestli podmínky organizace, které jim poskytovala, byly pro ně dostačující. Pro to, aby se dobrovolníkům dobře pracovalo, je potřeba, aby měli pocit, že jejich práce je smysluplná a potřebná, že si jejich činnosti organizace váží a potřebuje ji, atd. Jakou formou tento dík organizace projeví je individuální. Může uspořádat setkání dobrovolníků, kde jim oficiálně poděkuje, může jim předat malý dar, poslat přání k narozeninám nebo PF organizace, uspořádat pro ně akci. Oceňování práce dobrovolníků je důležité pro jejich celkový dobrý pocit z odvedené činnosti a organizace jako takové. Pomáhá to organizaci udržet si dobrovolníky a získat je pro další spolupráci.

2.5.8 Ukončení dobrovolné činnosti

Co se týče ukončování dobrovolné činnosti, o tom se v dostupné literatuře vesměs moc nezmiňuje. Do této diplomové práce je to zařazeno proto, že toto téma u dobrovolníků předvychovatelů je zajímavé hlavně z jejich strany.

Tito dobrovolníci si skoro na rok vezmou do svého života, své domácnosti zvíře, malé štěňátko, a tak se u spousty z nich dá očekávat vznik úzké citové vazby na štěně. Štěně je vlastně předmětem jejich dobrovolné činnosti, a tak se dá říct, že se jedná o úzkou citovou vazbu k předmětu dobrovolné činnosti. Jistě i dobrovolník, který dochází do nemocnice například na oddělení LDN, si může vytvořit úzkou citovou vazbu k pacientovi, kterého navštěvuje. Za prvé s ním ale není v každodenním kontaktu deset měsíců v kuse. Za druhé není předem jasné, kdy se jejich kontakt přeruší. Ačkoliv v tomto případě je oddělení LDN nevhodným příkladem, protože na tomto oddělení dochází běžně k úmrtím pacientů, a to může dobrovolníka, který měla na pacienta větší citovou vazbu také dost vzít.

A po deseti měsících se dobrovolník musí ze dne na den od štěněte odloučit. Proto nás bude ve výzkumu zajímat, jak takové ukončení dobrovolné činnosti u předvychovatelů vypadá, a jak to vnímají nebo jak by to potřebovali, aby to lépe zvládli.

2.6 Závěr

Jak se ukázalo, v některých oblastech se dobrovolník předvychovatel neliší od dalších typů dobrovolníků a práce s nimi. Role koordinátora dobrovolníků funguje stejně tak, jako způsoby vyhledávání a získávání nových dobrovolníků. V jiných oblastech se ale dobrovolník předvychovatel něčím odlišuje. Prvně v tom, jakou roli v organizaci vlastně hraje nebo tím, kolik času dobrovolní činnosti věnuje. A nakonec jsou tu oblasti, kde to vypadá, že by se něčím odlišovat mohl, ale není to jisté a především tyto oblasti budou součástí výzkumu.

První oblastí je už zmíněná role, kterou dobrovolník hraje, druhou podmínky pro výběr dobrovolníka, třetí míra požadované odbornosti, čtvrtá výcvik dobrovolníka, pátá kontakt s dobrovolníkem a jeho případná kontrola a poslední šestá ukončení dobrovolné činnosti a hodnocení dobrovolníků.

KAPITOLA 3: Výzkum

3.1 Cíl výzkumu

Výzkum je případovou studií jedné neziskové organizace zabývající se výcvikem slepeckých psů. V rámci této činnosti spolupracují s dobrovolníky, kteří pro ně převychovávají štěňata. Jak bylo uvedeno v kapitole dvě jsou v definování těchto dobrovolníků a v práci s nimi určitá místa, která se liší nebo kde je předpoklad, že se liší, od obecných definic dobrovolníků a práce s nimi. A proto je cílem studie tato důležitá místa prozkoumat.

Výzkumné otázky vychází z podkapitol v druhé kapitole. Soubor tvoří šest otázek, jednou upravených pro zaměstnance zkoumané organizace, podruhé pro její dobrovolníky (příloha 1). Jak už bylo uvedeno výzkumné otázky vychází z druhé kapitoly a to z podkapitol, kde jsme u dobrovolníků předvychovatelů zjistili odlišnost nebo ji předpokládali.

1. výzkumná otázka

Zaměstnanci: Co vás vedlo ke spolupráci s dobrovolníky? Jak je jejich činnost pro organizaci důležitá?

Dobrovolníci: Jak důležitý si myslíte, že pro organizaci jste?

První výzkumná otázka se týká role dobrovolníka v organizaci. Jak bylo uvedeno v podkapitole 2.4.1 organizace pracující s dobrovolníky předvychovateli je do značné míry na těchto dobrovolnících závislá a to hlavně pokud chce zachovat kvantitu a kvalitu svých služeb na stejné úrovni. Účelem otázky je v případě organizaci zjistit co ji ke spolupráci s dobrovolníky vedlo a jak jsou doopravdy pro její fungování důležití. Otázka pro dobrovolníky měla zjistit jaký oni mají z toho pocit. Zda se domnívají, že je jejich činnost pro existenci a fungování organizace zásadní.

2. výzkumná otázka

Zaměstnanci: Jaká jsou kritéria pro výběr dobrovolníka? Je to pro vaše rozhodnutí dostačující?

Dobrovolníci: Měli jste pocit, že vás vybírali podle nějakých kritérií? Pokud ano, proč si myslíte, že vybrali vás?

Druhá výzkumná otázka vychází z podkapitoly 2.5.3 a týká se kritérií pro výběr dobrovolníka. Tady je specifíkem jaké jsou pro organizaci důležité informace, aby se s dobrovolníkem rozhodla spolupracovat. Účelem otázky je tedy zjistit od organizace na co se zájemců ptá, co musí člověk splňovat, aby se mohl stát jejich dobrovolníkem. U dobrovolníků má otázka zjistit jestli pocítovali, že po nich organizace vyžadovala splnění nějakých kritérií a pokud ano, tak jakých. Zajímavé bude jestli ve výsledcích dojde nebo nedojde k rozporu mezi tím co organizace považuje za nejdůležitější a mezi tím co připadalo dobrovolníkům, že je pro organizaci nejdůležitější.

3. výzkumná otázka

Zaměstnanci: Požadujete po zájemcích nějakou odbornost? Pokud ano, jak si ji ověřujete?

Dobrovolníci: Máte pocit, že po vás byla vyžadována nějaká odbornost? Pokud ano, jak zjišťovali, že ji máte?

Třetí výzkumná otázka souvisí s podkapitolou 2.4.3, která se týká problematiky odbornosti dobrovolníků. Jde o to zda organizace po dobrovolnících požaduje odbornost a pokud ano jakou. Účelem otázky je tedy toto zjistit. Otázka pro organizaci se zaměřuje na zjištění jestli je po dobrovolnících požadována odbornost a pokud ano jak si ji organizace ověřuje. Otázka na dobrovolníky má zjistit zda oni měli pocit, že po nich organizace požadovala nějaké odborné znalosti nebo zkušenosti s výchovou psa a s kynologií obecně.

4. výzkumná otázka

Zaměstnanci: Zvyšujete nějak odbornost dobrovolníků na začátku spolupráce nebo v jejím průběhu? Je tato forma pro vaše potřeby dostačující?

Dobrovolníci: Máte pocit, že se vaše odbornost v této oblasti během průběhu spolupráce s organizací zlepšila? Pokud ano, jak?

Jak bylo uvedeno v podkapitole 2.5.4 měl by u dobrovolníků předvychovatelů probíhat jak počáteční tak průběžný odborný výcvik. To proto, že se jedná o dlouhodobou činnost kde si dobrovolník předmět činnosti bere domů do svého života, soukromí, a také proto, že na úspěšnosti jeho činnosti do značné míry závisí i úspěch organizace při výcviku s vodícího psa. Účelem otázky je tedy zjistit zda a jak organizace tento výcvik zajišťuje a zda to pro její další činnost je dostačující. U dobrovolníků otázka zjišťuje zda mají pocit, že výcvikem ze strany organizace opravdu došlo k zvýšení jejich odbornosti v dané problematice.

5. výzkumná otázka

zaměstnanci: Jak probíhá vzájemná spolupráce s dobrovolníky po dobu jejich činnosti? Je pro vaše potřeby takto probíhající kontakt dostačující?

dobrovolníci: Jak probíhá spolupráce s organizací? Vyhovuje vám častost a forma kontaktu?

Otázka vychází z podkapitoly 2.5.5 a jejím účelem je zjistit jak probíhá kontakt mezi organizací a dobrovolníky a zda je to pro obě strany dostačující, vyhovující. Jak bylo uvedeno v podkapitole 2.5.5 dá se očekávat ze strany organizace větší kontrola dobrovolníků a to zčásti proto, že jsou často laiky ale hlavně proto, že na úspěchu dobrovolníka s výchovou štěněte závisí další činnost organizace, úspěšné vycvičení vodícího psa. Součástí otázky tak taky je, zda organizace provádí kontrolu a jak. A ze strany dobrovolníky jestli tuto kontrolu nějak pocítují.

6. výzkumná otázka

zaměstnanci: Jak standardně probíhá ukončení činnosti dobrovolníků? Pokud spolupráci musíte ukončit předčasně, jaké jsou příčiny? V případě standardního ukončení, objevují se nějaké potíže či konflikty s dobrovolníky, například při odevzdávání psa?

dobrovolníci: Jak proběhlo ukončení vaší činnosti? Jaké pocity jste z toho měli?/ Jak očekáváte, že bude vaše ukončení činnosti probíhat? A co by jste pro její zdárné ukončení potřebovali?

Jak už bylo uvedeno v podkapitole 2.5.8 tato otázka byla do výzkumu zařazena proto, že u dobrovolníka vzniká k předmětu jeho dobrovolné činnosti často úzký citový vztah. Proto je otázka jak probíhá ukončení dobrovolné činnosti a jak to dobrovolník nese zajímavá.

3.2 Vzorek

V podkapitole 1.7 je uveden přehled současné situace organizací zabývajících se výcvikem vodících nebo asistenčních psů a to s pomocí dobrovolníků předvychovatelů v České Republice. Jak je tam dále uvedeno pro výzkum je potřeba organizace, která je dostatečně velká a pracuje s dostatečným počtem dobrovolníků. Obé pomůže zajistit dostatečný výzkumný vzorek. Menší organizace často ani s dobrovolníky nepracují nebo mají třeba jen tři čtyři dobrovolníky.

Zjistila jsem že v České Republice existuje pět organizací, které se zabývají výcvikem vodících nebo asistenčních psů a současně s tím využívají pomoci dobrovolníků předvychovatelů. Vyškrtla jsem tu, s kterou měla osobní zkušenost matka, důvody jsou uvedeny v úvodu. Na výběr zbyly čtyři organizace. Vybrala jsem ***Středisko výcviku vodících psů SONS ČR***. Řídila jsem se při tom dvěma výše zmíněnými kritérii, velikost organizace a počet spolupracujících dobrovolníků.

Tato organizace je i nejstarší organizací u nás, která se touto problematikou zabývá. A v obojím, jak počtu zaměstnanců tak počtu dobrovolníků ostatní čtyři organizace značně převyšuje. Například ***Pes pro tebe*** je malá organizace, která cvičí jen málo psů najednou, tak kolem pěti a má i stejně malý počet dobrovolníků a to čtyři (<http://www.pesprotebe.com/index.html>; 8.5.07). Na druhé straně ***Středisko výcviku vodících psů*** má ve výcviku skoro dvacet psů a v současné době spolupracuje s asi třiceti

dobrovolníky. V neposlední řadě tato organizace sídlí v Praze a přitom se neomezuje na dobrovolníky jen z Prahy. Dobrovolníci mohou být z celé republiky. To všechno jsou důvody proč byla pro případovou studii vybrána organizace ***Středisko výcviku vodících psů SONS ČR***.

Výzkumný vzorek obsahuje dvě hlavní skupiny: zaměstnanci organizace a dobrovolníci. Prvním důvodem k zahrnutí skupiny dobrovolníků do výzkumného vzorku byla snaha získat komplexnější pohled na problematiku dobrovolnictví v canisterapii. Skupina dobrovolníků do určité míry plní funkci jakési kontrolní skupiny. Pokud se jejich odpovědi budou shodovat s odpověďmi zaměstnanců organizace zvyšuje to validitu odpovědí zaměstnanců. Pokud ne zvyšuje to pravděpodobnost, že odpovědi zaměstnanců organizace nejsou pravdivé. Druhým důvodem proč zapojit dobrovolníky do výzkumu je fakt, že jejich odpovědi nám umožní zjistit jestli specifika dobrovolnictví v canisterapii, které zjistíme z dopovědí zaměstnanců organizace jsou v praxi vyhovující. Tím myslím, zda je to nastaveno tak aby to vyhovovalo dobrovolníkům a umožňovalo jim dobře vykonávat jejich dobrovolnou činnost.

3.2.1 Zaměstnanci organizace

SVVP (Středisko výcviku vodících psů SONS ČR) je odborným střediskem občanského sdružení ***SONS ČR (sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých)***. ***SVVP*** má ředitelku, sekretářku (kontaktní osoba pro dobrovolníky), 3 nevidomé asistenty, 7 cvičitelů a 3 ošetřovatele.

Po navázání kontaktu s organizací jsem byla odkázána na sekretářku. Sekretářka je zároveň kontaktní osobou pro dobrovolníky. Jak bylo uvedeno v podkapitole 2.5.1 tak pro takovou osobu se používá název koordinátor dobrovolníků. V této organizaci tak tomu není. Pro potřebu tohoto výzkumu ji tak budeme nazývat. Výzkum se týká specifík dobrovolníků předvychovatelů, proto bylo nutné vybrat do vzorku ty lidi, kteří mají spolupráci s dobrovolníky na starost nebo s nimi přijdou do styku.

Asistenti ani ošetřovatelé s dobrovolníky nepracují, proto nejsou zahrnuti do výzkumného vzorku. Výzkumný vzorek v organizaci se skládá z ředitelky, koordinátorky a jedné cvičitelky. Ředitelka proto, že za prvé ve vedoucí pozici rozhoduje o tom zda a jak bude organizace s dobrovolníky spolupracovat a za druhé proto, že s dobrovolníky i osobně pracuje (při předávání štěňat, na srazech štěňat atd.). V neposlední řadě je v organizaci dlouho, zažila období, kdy organizace ještě s dobrovolníky nepracovala a byla při tom, když se rozhodla tuto spolupráci zahájit. Má o této problematice spoustu znalostí. Koordinátorka proto, že je v nejužším kontaktu s dobrovolníky. Má na starost jejich výběr,

komunikaci s nimi, vyřizuje s nimi administrativní záležitosti atd. Cvičitelé jsou v kontaktu s dobrovolníky jen na pravidelných srazech štěňat, pracují s nimi přímo na cvičišti, proto by mohli mít s dobrovolníky zajímavé zkušenosti. Proto je součástí výzkumného vzorku i jedna cvičitelka.

3.2.2 Dobrovolníci

Organizace v současné době spolupracuje s asi třiceti dobrovolníky. Celkový počet dobrovolníků za dobu působení organizace je odhadem 200 dobrovolníků. Čekatelů mají v současné době pět. Výběr dobrovolníků do výzkumného vzorku závisel na rozhodnutí koordinátorky dobrovolníků. Byla požádána o takový výběr, který by zajistil maximální reprezentativnost vzorku. Aby se jednalo o zástupce z každé kategorie dobrovolníků: 1. dobrovolníky, kteří mají v současné době první štěně tak dobrovolníky spolupracující už delší dobu nebo dokonce dobrovolníky kteří už spolupráci s organizací ukončili nebo jim byla ukončena ze strany organizace; 2. dobrovolníky se kterými mají dobré zkušenosti tak dobrovolníky s kterými jsou třeba nějaké problémy; 3. různorodé zastoupení pohlaví a věku dobrovolníků.

Koordinátorka poskytla deset kontaktů. Za přítomnosti výzkumnice náhodně prolistovávala kartotéku a vybírala ty, kteří jí byli sympatičtí nebo s nimi jako organizace mají dobrou zkušenost. Často uvedla něco ve smyslu, tak tohohle ne, ten je trochu divný nebo nepříjemný atd.

Proto je důležité zde upozornit že vzorek není plně reprezentativní. Což může ovlivnit konečné výsledky vyvozené ze získaných rozhovorů, a to hlavně v některých otázkách z rozhovoru týkajících se pocitů a názorů dobrovolníků na požadavky organizace a na spolupráci s ní. Může tak dojít ke zkreslení výsledků, které mohou být více pozitivní než tomu možná je ve skutečnosti.

Z deseti získaných kontaktů se podařilo kontaktovat pět dobrovolníků. Další tři dobrovolníky jsem získala na srazu štěňat. Celkem tedy výzkumný vzorek dobrovolníků tvoří osm lidí. Pro potřeby zpracování výsledků budou dobrovolníci očíslování od 1- 8.

DOB-1 je mladá žena, která nedávno ukončila vysokou školu, žije v Praze v bytě se svým partnerem a dvěma psy. Před započítáním spolupráce s organizací neměli se psy žádnou zkušenost. Ti jim zůstali z předvýchovy, byli z výcviku vyřazeni ze zdravotních důvodů. To je i důvodem proč v současné době už předvýchovu neprovádí. Zůstala ale v neustálém kontaktu s organizací, dochází na srazy štěňat nebo například propagační akce organizace jako je den otevřených dveří.

DOB-2 je žena ve středních letech, žije v domě na malé vesnici kousek od Karlových Varů. Má dvě děti, chlapeček je postižený a uvázaný na invalidní vozík. Když byl malá měli doma chvíli psa. Předvychovala pro organizaci jednoho psa, dalšího si vzít nemůže, nemá na to čas, musí se starat o své postižené dítě. Uvažuje ale o tom, že by se k tomu někdy vrátila.

DOB-3 je žena ve středních letech, která se svou rodinou žije v domě v Roztokách u Prahy. V současné době má v předvýchově druhé štěně.

DOB-4 je starší žena, která žije v bytě v Praze. V současné době má třinácté štěně v předvýchově. Popudem pro spolupráci s touto organizací ji byla smrt její fenky německého ovčáka.

DOB-5 je mladá studentka, která žije v bytě u svých rodičů v Praze. Před zahájením spolupráce s organizací neměla žádné zkušenosti se psi či kynologií. Předvychovala jednoho psa, dalšího si už nemohla vzít protože její rodina těžko nesla odloučení od prvního štěněte. Plánuje, že až bude bydlet sama pořídí si buď vlastního psa nebo bude opět dělat předvýchovu pro organizaci.

DOB-6 je důchodce, který žije se svou ženou v Benešově. Kynologií se zabýval celý život, cvičil například psy pro policii. V současné době má sedmnácté štěně a je tak rekordmanem v organizaci.

DOB-7 manželský pár, který bydlí na Moravě. Manžel je kynolog u celníků a žena je v invalidním důchodu. V současné době mají páté štěně.

DOB-8 je mladý muž, který žije se svou partnerkou v bytě v Praze. Rodina partnerky chovala lovecké psy. Mají právě první štěně v předvýchově, s dalším už nepočítají.

3.3 Metodika

Šetření bylo realizováno pomocí případové studie, což je metoda kvalitativního výzkumu. Kvalitativní výzkum se zaměřuje na kvalitativní znaky a procesy. Na rozdíl od kvantitativního výzkumu, kde je cílem předmět zkoumání vyjádřit a analyzovat jej s využitím čísel, cílem kvalitativního výzkumu je celostní porozumění vnitřní logice zkoumaných jevů v jejich co nejširším kontextu. Primárním cílem kvalitativního výzkumu je získat vhled, porozumění a orientaci. Nemůže ani si nečiní nároky na reprezentativnost. Z toho je zřejmé, že na výsledky kvalitativního šetření nelze aplikovat kritéria kvantitativního výzkumu (M. Gazdagová, D. Fischlová 2006; str. 5).

Na výběr vzorku byl použit účelový výběr co se týče zaměstnanců organizace. Šlo o to aby zkoumané osoby pracovali s dobrovolníky nebo s nimi byli v nějakém kontaktu. Výběr výběrového vzorku dobrovolníků nešlo ovlivnit, záleželo na úsudku koordinátorky dobrovolníků na koho poskytne kontakt. Výsledná velikost vzorku je příliš malá aby umožňovala generalizaci. Kvalitativní výzkum generalizaci neumožňuje.

Ke sběru dat byla použita především metoda polostrukturovaných rozhovorů. Tazatel vedl rozhovory dle mustru šesti otázek v první variantě upravených pro zaměstnance organizace, v druhém variantě upravených pro dobrovolníky (příloha 1). Pro zvýšení validity výzkumu byla použita triangulace metod sběru dat. Hlavní metoda- polostrukturovaný rozhovor byla doplněna zúčastněným pozorováním přímo v organizaci (probíhající kontakty mezi organizací a dobrovolníky; jak zaměstnanci organizace jednají s dobrovolníky, jak s nimi pracují na srazech; jak probíhá zahájení spolupráce s dobrovolníky- předávání štěňátek atd.) a obsahovou analýzou dokumentů organizace (Předvýchova štěněte vodícího psa; dotazník pro nového zájemce o předvýchovu; smlouva o odchovu štěněte; Služební průkaz; předvýchova štěněte- záznamy ze srazů štěňat; instruktážní videomateriály pro dobrovolníky atd.- viz přílohy 1- 5).

Ze všech jedenácti rozhovorů je pořízen audiozáznam a transkript do písemné podoby. Rozhovory probíhaly v době 1.3.- 30.4. 2007. Délka rozhovoru byla v rozsahu od sedmi do třiceti minut. Se souhlasem respondentů byl pořízen audiozáznam.

Výsledky rozhovorů jsou zpracovány zvlášť pro zaměstnance organizace a zvlášť pro dobrovolníky. Při zpracování výsledků byl použit analytický postup kategorizace pomocí kódování textu do šesti kategorií podle struktury výzkumných otázek.

3.4 Výsledky

Při zpracování budou výsledky šetření strukturované do šesti oblastí podle baterie výzkumných otázek:

- 1. role, kterou dobrovolník v organizaci hraje**
- 2. výběr dobrovolníka**
- 3. odbornost**
- 4. výcvik**
- 5. Vzájemný kontakt organizace a dobrovolníků v průběhu jejich činnosti (Kontrola nebo podpora?)**
- 6. Ukončení dobrovolné činnosti**

Každá ze šesti oblastí bude jednou podkapitolou kapitoly 3.4 výsledky. Každá podkapitola bude členěna na tři části: výsledky rozhovorů se zaměstnanci organizace; výsledky rozhovorů s dobrovolníky; porovnání výsledků rozhovorů se zaměstnanci organizace s výsledky rozhovorů s dobrovolníky).

3.4.1 Role, kterou dobrovolník v organizaci hraje

- **Zaměstnanci**

Ředitelka uvedla, že organizace ve svých začátcích pracovala bez dobrovolníků. Ale pro to aby dosáhli zkvalitnění výcviku se rozhodli začít spolupracovat s dobrovolníky. Ty hledali nejdříve v okruhu známých ale to bylo nedostačující a proto začali cíleně vyhledávat dobrovolníky po celé republice. Lidí, kteří si dobrovolně vezmou štěně domů a pracují s ním je prý docela dost.

Důvodem spolupráce s dobrovolníky je podle ředitelky nutnost a to proto, že dříve to fungovalo tak, že koupili už dvanácti měsíční štěně a to pak často končilo tak, že:

„Pes se vzal do města, zhlídnul velkoměstskéj ruch, zaryl drápy do asfaltu, vytřeštil oči a ti bylo poslední co udělal“

(ředitelka; 4.4.07; str. 1)

Organizace pak než mohla začít s výcvikem, musela věnovat každému psu tak dva měsíce navíc, aby si vůbec přivykl na velkoměsto. Předvýchova prý podle paní ředitelky zjednoduší a zkvalitní celý výcvik. Stejný názor má i koordinátorka dobrovolníků:

„Začali jsme s nima spolupracovat, protože bysme sami nebyli schopní to obsáhnout. A ta předvýchova je velmi důležitá“

(koordinátorka; 21.3.07; str. 1)

Hlavním důvodem organizace proč spolupracovat s dobrovolníky je tedy to, že dobrovolníci jim předpřipraví psa přesně podle jejich potřeb.

„A výhoda je samozřejmě to, že pro nás je to strašně velkej přínos, protože my dostaneme pejska už v roce, kdy my už s ním vlastně můžeme začít pracovat“

(cvičitelka; 21.3.07; str. 1)

Cvičitelka uvádí i další důvod a to ten, že pokud by si předvýchovu měla organizace dělat sama nedokázala by to z peněz, které vydělávají zaplatit, což uvádí i ředitelka. Výstižně to vyjádřila koordinátorka, která o práci dobrovolníků říká, že:

„To je opravdu něco co se nedá nahradit ani zaplatit“

(koordinátorka; 21.3.07; str. 1)

Koordinátorka vysvětlila, že díky činnosti dobrovolníků pak štěně získá fixaci na člověka, naučí se cestovat dopravními prostředky, pohybovat se v městském ruchu, dostane se na různá místa jako úřady, restaurace atd.

- **Dobrovolníci**

Šest z osmi dobrovolníků (DOB-1,3,4,5,7,8) si myslí, že je jejich činnost pro organizaci opravdu důležitá.

„Myslím si, že jsou hodně důležití“

(DOB-3, Ž, střední věk; 5.4.07; str. 1)

Dobrovolnice 1 to vyjádřila ještě výrazněji:

„Takhle, já si myslím, že jsou na těch převychovatelích totálně závislý.“

(DOB-1, Ž, mladší; 18.3.07; str. 1)

U těchto šesti dobrovolníků se objevují tři důvody, proč se domnívají, že je jejich činnost pro organizaci hodně důležitá. První důvodem (DOB-1,4,5,8) je tvrzení, že pokud by předvýchovu měla organizace dělat sama nedokázala by to vlastními lidskými zdroji pokrýt. Neměla by dostatek zaměstnanců, kteří by si mohli vzít štěňata domů a starat se o ně.

„Protože nedokážu si představit jak by se to dělalo prostě, kdyby ty štěňátka tam byli od malinka. Nemohli by se jim určitě věnovat tak jako ten jednotlivec.“

(DOB-4, Ž, starší; 5.4.07; str. 1)

Jako další důvod uvádí dobrovolníci (DOB-1,5,8) potřebu organizace někam štěňata odložit než dorostou do věku, kdy je můžou začít cvičit.

„Takže potřebujou aby se o ně někdo staral než dostanou trochu rozum a bude s nima rozumná řeč, práce.“

(DOB-5, Ž, mladá; 6.4.07; str. 1)

„Asi ty lidi na ten rok vyžerou takovou tu největší práci s tím psem.“

(DOB-8, M, mladší; 22.4.07; str. 1)

Posledním důvodem (DOB-1,4,7,8) je fakt, že předvýchova jako taková je hodně důležitá, že to štěně potřebuje vyrůstat v rodině a v bytě, aby si zvyklo na lidi, vytvořilo si základní sociální návyky, například nečůrat doma, atd.

„Bez té předvýchovy ten pejsek vlastně není nic, jo. Tam když se zanedbá předvýchova tak to je vlastně na vyřazení pejska. Vlastně je to to nejdůležitější a oni musejí na to navázat.“

(DOB-7, Ž, střední věk; 15.4.07; str. 1)

Zajímavé je, že dobrovolníci 2 a 6 i po několikerém zopakování otázky neodpovídali na to, zda jsou podle nich dobrovolníci pro organizaci důležití, ale mluvili o tom jak je kontakt s organizací příjemný a že organizace je asi spokojená.

- **Srovnání**

Obě skupiny se shodnou na tom, že činnost předvychovatelů je pro organizaci opravdu důležitá. Organizace uvádí, že nejdůležitější je skutečnost, že jim dobrovolníci psa připraví podle jejich potřeba a oni pak mohou rovnou započít s výcvikem. Předvýchova také zvyšuje úspěšnost výcviku. I dobrovolníci toto považují za jeden ze tří důvodů proč jsou pro organizaci velmi důležití. I v dalším dvou důvodech se obě skupiny vesměs shodují, což je: neschopnost organizace pokrýt předvýchovu vlastními zdroji a potřeba někde štěně umístit než doroste do věku, kdy může započít výcvik.

3.4.2 Výběr dobrovolníka

Tato podkapitola bude rozdělena na dvě skupiny a to kritéria výběru a proces výběru dobrovolníků.

KRITÉRIA VÝBĚRU

- **Zaměstnanci**

Organizace má několik podmínek, které musí žadatel splňovat ale jak uvedla ředitelka, není jich mnoho. Koordinátorka uvedla dvě hlavní podmínky a to první, že štěně musí být v bytě, ne třeba na zahradě, a ve velkém městě a druhá, že musí být v celodenním kontaktu s člověkem. Ředitelka tyto dvě podmínky ještě více rozvádí. Například, že je důležité aby byl v domě výtah, což je potřeba kvůli ochraně kloubů štěněte, nesmí chodit po schodech.

Obě shodně uvádějí, že štěně musí být v celodenním kontaktu s člověkem proto aby došlo k fixaci na člověka a aby se s ním dostalo do nejrůznějších prostředí.

„...že nasbírání strašně moc zkušeností, které se pak už nikdy dohonit nedají...chodí s člověkem úplně všude tam, kam se nevidomý člověk může někdy dostat“

(Koordinátorka; 21.3.07; str. 1)

„Musí pokud možno s tím psem hodně cestovat, brát ho do různých prostředí“

(ředitelka; 4.4.07; str. 1)

Třetí také důležitou podmínkou je fakt, že dobrovolník nesmí mít doma víc jak jednoho psa, to proto aby u psa vznikala vazba na člověka a ne na smečku. Jakákoli jiná domácí zvířata jsou povolena, dokonce vítána. Pak ještě ředitelka uvedla, že se samozřejmě musí dobrovolník podrobit podmínkám smlouvy, což znamená například, že pes je po celou dobu v majetku organizace, že budou pravidelně jezdit na kontrolní srazy štěnat, čím budou štěně krmit, jaké cviky učit. A jaká je podle koordinátorky nejlepší možnost? Jsou to buď studenti, maminky na mateřské dovolené nebo vícegenerační rodiny (21.3.07; str. 2). A kdo se podle ředitelky vůbec na předvychoovatele nehodí?

„Takže klasická rodina, kde máma, táta jsou v práci, děti celý den ve škole, ta je prostě pro nás nepoužitelná,“

(ředitelka; 4.4.07; str. 2)

Zajímavým rozporem jsou odpovědi na otázku zda se někdo z organizace chodí podívat k zájemci domů, jak to tam vypadá. Koordinátorka uvedla, že jim nemohou zasahovat do soukromého života. Zatímco ředitelka řekla, že pokud by na to byly finanční a fyzické zdroje, pak by to určitě dělali. Tak to prý například dělají ve Spojených státech. Cvičitelka se na příjmu nových dobrovolníků nepodílí, proto mi na tuto otázku neodpovídala a odkázala mě na koordinátorku.

- **Dobrovolníci**

Všichni dobrovolníci se, kromě DOB-6, který spolupracuje s organizací tak dlouho, že ani neví jestli byla nějaká kritéria, shodli, že kritéria, která by se týkala jejich samotných vlastně žádná nebyla.

„Ptali se mě kde bydlím, jestli ve městě nebo na vesnici. Ale přímo jinak nějaká kritéria, že by řekli, takhle to musí být, jinak prostě ne, tak to nebylo. Spíš se zeptali co a jak. řekli co jim by se líbilo“

(DOB-1, Ž, mladá; 18.3.07; str. 2)

Organizace se jen ptala na podrobnosti o nich. Především je zajímalo, kde pes bude, v jakých podmínkách.

„Ale jinak mi nepřišlo nic zvláštního jako, že by dělali výběrový řízení, to ne. Spiš jenom si ověřovali kde ten pes bude.“

(DOB-5, Ž, mladá; 6.4.07; str. 1)

Ptali se tedy hlavně na to kde dobrovolník bydlí, zda na štěně bude mít čas (kde pracuje nebo co dělá přes den). DOB-3 a DOB-7 byli dokonce překvapeni, očekávali by přísnější kritéria. DOB-8 se dokonce domnívá, že by štěně dali komukoli pokud by vyloženě nebyl pobuda.

Jedině DOB-4 a DOB-7 se zmínili o tom, že se jich organizace konkrétně ptala na to jestli mají nějaké zkušenosti se zvířaty, ale o tom více v další podkapitole týkající se odbornosti dobrovolníků.

Zajímavé je, že dva dobrovolníci (2,4) se zmínili o tom, že organizace asi vybírá podle povahy člověka, kterou odhadují při osobním setkání.

Všichni dobrovolníci mluvili o tom, jak jim v organizaci říkali, že je potřeba aby se pejsek naučil například čůrat venku, zvyk si na lidi nebo uměl chodit na vodítku. Jen DOB-7 uvedla, že je mnoho zákazů, které musí dodržet, co pes nesmí, například žebrot u stolu nebo skákat do postele.

PROCES VÝBĚRU

- **Zaměstnanci**

Standardní postup podle koordinátorky je takový, že zájemce si zavolá do organizace. Při rozhovoru jsou mu poskytnuty všechny základní informace, které chce vědět a pak je s ním vyplněn základní dotazník (příloha 2). Kde se ptají na: osobní údaje; zdravotní stav; jaká má zvířata; zkušenosti se psy; bydlení; práce; jak to bude se psem přes den; kdo se o něj bude starat; počet členů domácnosti; navštěvování srazu štěňat a vyzvedávání krmiva. Poté by měla následovat osobní návštěva organizace.

„Většinou po nich chceme aby přišli. Jednak aby poznali to zařízení jako takový, trošku a jednak aby my jsme poznali trošku je“

(ředitelka; 4.4.07; str. 3)

Pokud je dobrovolník přijat je zařazen do kartotéky čekatelů a když je k dispozici štěně, zavolá se mu. Pak už dobrovolník přijde rovnou na předání štěněte, kde je sním uzavřena písemná smlouva (příloha 3). V té je uvedena identifikace psa a identifikace dobrovolníka. Podstatné je, že se tam uvádí, že štěně po celou dobu předvýchovy zůstává

majetkem organizace a může být kdykoli odebráno. Organizace se zavazuje měsíčně platit dobrovolníkovi 1000 Kč, což má sloužit na pokrytí veterinární péče, vybavení pro psa a cestovné. Pak se organizace zavazuje zásobovat dobrovolníka krmivem pro štěně. Pečovatel (dobrovolník) se naopak zavazuje k plnění těchto povinností: štěně bude v bytě; bude ho krmit dodaným krmivem; dbát o zdraví štěněte; zodpovídá za škody způsobené štěnětem; musí navštěvovat srazy štěňat. Další podmínky se pak týkají už konkrétně výcviku štěněte například: vést ho k hygienickým návykům; zabránit špatným návykům nebo nacvičovat aport a přivolání.

- **Dobrovolníci**

Šest dobrovolníků (2,3,4,5,7,8) začalo tak, že do organizace zavolali. Organizace s nimi rovnou vyplnila kratičkej dotazník a pak jim řekla, že si je zařadí do registru a ozvou se až bude štěně.

„Já jsem po telefonu jenom vyplňovala takovej rychlej dotazník“

(DOB-8, M, mladý; 22.4.07; str. 2)

Zajímavé je, že jen u DOB-5 organizace chtěla aby přišla osobně a povídali si sní o tom proč to chce zkusit, jak se bude o psa starat atd. Dobrovolnice se domnívá, že to bylo proto, že byla ještě nezletilá. DOB-1 se přišla podívat na den otevřených dveří, když projevila zájem, tak se jí vyptávali na stejné věci jako se ptají po telefonu, odešla jako zaregistrovaný čekatel. A DOB-6 se tam dostal přes známou, která tam dřív dělala.

Zajímavé je, že někteří dobrovolníci uvádí, že to vše proběhlo velmi rychle a hned dostali psa. Extrémem je DOB-2, která čtyři dny poté co do organizace volala už měla doma psa.

- **Srovnání**

Co se týče kritérií pro výběr tak odpovědi dobrovolníků potvrdili to co uvedla organizace. A to hlavně podmínku umístění štěněte do bytu ve velkém městě a podmínku věnovat se štěněti po celý den. Zajímavé byl pocit dvou dobrovolníků, že spíše než podle nějakých kritérií vybírají podle toho jak na ně člověk působí, podle povahy. A o tom se zmínila i koordinátorka, která řekla, že hodně se už pozná z telefonického rozhovoru, z toho jak ten člověk mluví a co říká.

Pokud se týče postupu příjmu nových dobrovolníků tak sice organizace uvedla standardní postup, jak by to mělo probíhat, ale výpovědi dobrovolníků ukázali, že často se

to podle tohoto postupu neřídí. Například většina dobrovolníků před předáním štěněte v organizaci nikdy osobně nebyla.

3.4.3 Odbornost

- **Zaměstnanci**

Zaměstnanci organizace shodně uvedli, že po dobrovolnících nevyžaduje žádnou odbornost. Nemá žádný požadavek, že by zájemce o předvýchovu měl mít nějaké zkušenosti se psi nebo s kynologií vůbec.

„Může to skutečně dělat kdokoli i ten, kdo pejska nikdy neměl,“

(koordinátorka; 21.3.; str. 5)

Paní ředitelka dokonce uvedla, že je lepší úplný laik než zkušený kynolog. To proto že:

„pro nás je lepší lehce rozmazlenej psí dorostenec než příliš ukázněnej“

(ředitelka; 4.4.07; str. 4)

S pejškari prý totiž bývá problém, že se snaží ukázat jak dobře umí psa vychovat a pak do organizace přijde pes, který je tak ukázněný, že ani nepoznají jeho povahu, aby věděli ke komu se bude hodit. Nebo se také stává, že pejškař sám nejlíp ví co a jak a nenechá si poradit. Mnohem důležitější než zkušenosti se psy je pro organizaci podle koordinátorky to:

„aby ti lidi [...] byli vstřícní. Aby když jim něco se snažíme vysvětlit, jak s tím štěňátkem zacházet, aby byli ochotní to respektovat“

(koordinátorka; 21.3.; str. 5)

Na otázku jestli tento postup, práce s úplnými laiky nevede k problémům, vy smyslu, že dobrovolník něco udělá špatně nebo naučí psa zlozvyku, zaměstnanci organizace shodně uvedli, že ne.

„Tak mi tam vlastně nechceme nic extra složitýho [...] v podstatě jenom vychovat pejska v bytě [...] takže to není nic co by laik nezvládnul“

(cvičitelka; 21.3.07; str.1)

Problémy také nenastávají i proto, že sice berou laiky ale za to kladou důraz na průběžný výcvik. Také dobrovolníkům předvychovatelům nabízí možnost průběžného poradenství v případě jakýchkoli obtíží. Ale o tom více v další podkapitole o výcviku dobrovolníků.

- **Dobrovolníci**

Názory dobrovolníků se trochu rozchází. Obecně by se dalo říct, že ti co měli nějaké větší zkušenosti se psy se i divili, že organizace nevyžaduje žádnou předchozí zkušenost a dá štěně i úplnému laikovi.

„Myslím, že nebyli vůbec náročný. Myslím si, že mohli bejt i víc náročný“

(DOB-3, Ž, střední věk; 5.4.07; str. 3)

Zatímco laikové uváděli, že organizace neměla žádnou podmínku předchozí zkušenosti nebo znalostí z kynologie a že jim nabídli veškerou pomoc a radu, kterou budou pro zvládnutí výchovy štěněte potřebovat.

„Sami se nabídly, kdybych s tím měla nějaký problém, kdyby třeba neposlouchal, hodně zlobil nebo tak, tak ať klidně přijdu, zavolám. Takže vlastně takhle vyšli i vstříc,“

(DOB-5; Ž, mladá; 6.4.07; str. 2)

Dobrovolníci (3,4,8), kteří už měli nějakou zkušenost se psi také uvádějí, že je z organizace upozorňovali na to, že v případě vodících psů je výchova a výcvik trochu jiný než v klasické kynologii a říkali jim co je jiné, co by se z klasického výcviku dělat nemělo.

„Spíš naopak, říkali jako jestli jsme s ním třeba chodili na cvičák když jsme měli pejska nebo to, že ten výcvik je trošku v jiným duchu než u normálního výcviku.“

(DOB-4, Ž, starší; 5.4.07; str. 2)

Dobrovolníci laikové uvedli, že z organizace se sice ptali jestli mají nějaké zkušenosti, ale říkali, že to vůbec není podstatné, ba naopak.

„V tomhle oni říkali, říkala, že je někdy skoro lepší třeba když ty lidi neměli svýho psa. Že rovnou dělají to co jim řeknou a dělají to dobře. Jo, že třeba když maj svýho psa, že maj nějaký svý zkušenosti. A pak třeba ho i naučí něco jinýho než třeba oni potřebujou. Jako říkala, že v tom vůbec není problém, že jste neměla třeba svýho vlastního psa nebo todle, to jako. Jo, jako zeptali se na to, ale řekli že to není důležitý.“

(DOB-2, Ž, střední věk; 2.4.07; str. 3)

- **Srovnání**

Organizace uvedla, že po dobrovolnících nevyžaduje předchozí zkušenost se psy a s kynologií, naopak řekla, že pro ni je často jednodušší pracovat s laiky, protože dělají to co jim organizace řekne, co potřebuje, nechají si poradit. Většina dobrovolníků také

laiky bylo a uvedli, že organizace tvrdila, že to nevádí a nabídla jim, aby se kdykoli ozvali a poradili se. Zajímavé je, že DOB-7 tvrdila, že po ní chtěli, aby měla aspoň nějaké dřívější zkušenosti se psy. Zajímavé také je, že dva dobrovolníci měli pocit, že by organizace měla mít větší nároky co se týče předchozích zkušeností se psi.

3.4.4 Výcvik

- **Zaměstnanci**

„A pak se na to hodně, na tu výchovu i dbá, aby ti lidi opravdu věděli co mají dělat, aby to bylo pod kontrolou,“

(ředitelka; 4.4.07; str. 6)

tento citát velmi dobře vyjadřuje přístup organizace k výcviku dobrovolníků. Ředitelka i koordinátorka uvedly, že už při předávání štěněte se věnuje dost prostoru pro předání základních informací jak se štěňátkem. Dobrovolníci dostávají videokazetu o předvýchově, kde je třeba jak učit přivolání, jak zvedat pejska atd. Sama jsem se účastnila jednoho předávání štěňátek. Paní ředitelka si s dobrovolníky sedla a skoro hodinku si povídali co a jak. Organizace považuje za nejdůležitější pravidelné (po 6 týdnech) srazy štěňat, které je povinen dobrovolník navštěvovat.

„Oni choděj ve skupinkách, dvou velkejch skupinách podle věku těch štěňat a ještě když přijdou tak si je zase rozebereme do malejch skupinek, kde jsou štěňata podobnýho věku. No, takže jiný instrukce dostává někdo kdo má třeba desetidenní štěně a jiný kdo má desetiměsíční štěně...a nemá cenu těm lidem říkat všechno najednou.“

(ředitelka; 4.4.07; str. 7)

Na srazech se s dobrovolníky půl dopoledne pracuje po malých skupinkách přímo na cvičišti a zároveň je po celou dobu prostor na řešení jakýchkoliv problémů, které mohou dobrovolníci mít a to s kýmkoli z organizace, což uvádí shodně ředitelka, koordinátorka i cvičitelka. Také je na srazech vždy přítomen veterinář s kterým lze konzultovat zdravotní problémy štěňat. Pak tu existuje možnost kdykoli si neví rady zavolat nebo se domluvit na individuální doučování.

„Pak už se může prostě konzultovat na těch srazech štěňat...když neví, tak můžou zavolat“

(koordinátorka; 21.3.07; str. 3)

S využíváním této možnosti individuálních konzultací u dobrovolníků je v organizaci mírná nespokojenost, kterou lze asi nejlépe vyjádřit slovy koordinátorky a cvičitelky:

„Myslím si, že by toho mohli klidně víc využívat“

(koordinátorka; 21.3.07; str. 6).

„já jsem toho tady zas tak moc nezažila,“

(cvičitelka; 21.3.07; str. 1).

Na druhou stranu se cvičitelka domnívá, že většině dobrovolníků stačí ty srazy, aby pochopili a zvládli co je potřeba. Má pro to dobré přirovnání:

„Ono v podstatě když se to vezme, ono když se vám narodí dítě tak ho máte doma a taky děláte všechno prvně a jenom konzultujete“

(cvičitelka; 21.3.07; str. 1)

- **Dobrovolníci**

Většina dobrovolníků zmínila, že při prvním předávání štěňat v organizaci nějakou dobu poseděli a povídali si s někým z organizace.

„Ano, při tom předávání jsme tam seděli poměrně dost dlouho. A říkali nám jak se teda chovat k tomu štěněti. Jak ho krmit, jak vychovávat. Jak ho teda nosit v náručí, nezatěžovat mu klouby. Jak ho nosit, abychom mu netahali pupíček. Takže myslím si dost dlouho si nás tam nechali a na všechno se vyptávali.“

(DOB-3, Ž, střední věk; 5.4.07; str. 3)

Zajímavé je, že o instruktážní videokazetě se zmínili jen tři dobrovolníci (1,6,8), ostatní si na ni nevzpomněli a neuváděli, že by se podle ní řídili.

Pravidelné srazy štěňat vnímají všichni dobrovolníci pozitivně. A to co se týče struktury i častosti. Jen DOB-2 uvedla jako problém, že psa dostali těsně před srazem a proto na něj ještě nebyli pozváni. Takže na první sraz se dostali třeba až osm týdnů po předání štěněte a to pro některé laiky bylo dost pozdě. Ale například i DOB-1 uvedla:

„Já mám pocit, že jak jsme dostali první štěně, tak jsme dostali štěně a hodili nás do vody a plav, a uč se“

(DOB-1, Ž, mladá; 18.3.07; str. 2)

A DOB-5 uvedla, že by pro ni ze začátku byla lepší větší intenzita srazů. Na druhou stranu přiznala, že když nastal opravdu nějaký problém, tak mohla a také to udělala do organizace zavolat a mohla přijít na soukromou doučovací hodinu. O této možnosti kdykoli zavolat nebo přijít se poradit do organizace se zmínilo pět dobrovolníků (1,3,4,5,8), ale jen tři této možnosti využili. Zajímavý byl názor DOB-8,7, kteří uvedli, že po nich organizace vlastně žádný velký výcvik nechce, ten že potom dělají až oni sami.

- **Srovnání**

Organizace klade na průběžný výcvik důraz a snaží se postupně podle toho jak štěně stárne dodávat dobrovolníkovi potřebné informace, aby výchovu a výcvik zvládl. To probíhá hlavně formou pravidelných srazů štěňat. Výcvik dobrovolníků v této podobě je pro další potřeby organizace dostačující. I dobrovolníci jsou s tímto systémem spokojeni a považují za dobré, že dostávají zrovna ty informace, které potřebují pro tu konkrétní fázi vývoje, kterou zrovna jejich světenec prochází. A ti co pro ně je frekvence srazů nízká využívají možnost si do organizace zavolat, poradit se nebo přijít na soukromou lekci.

3.4.5 Vzájemný kontakt organizace a dobrovolníků v průběhu jejich činnosti (Kontrola nebo podpora?)

- **Zaměstnanci**

Kontakt začíná už prvním navázáním kontaktu dobrovolníka s organizací. To probíhá většinou telefonicky nebo někdo přijde i osobně. Pokud se organizace s dobrovolníkem domluví uloží si ho do kartotéky a ozve se mu se když mu chce nabídnout štěně k předání. Poté se už tak do čtrnácti dnů sejdou v organizaci při předání štěněte.

Z pohledu organizace je to tak, že pokud je s dobrovolníkem navázaná spolupráce dojde k prvnímu kontaktu při předávání štěněte, které probíhá přímo v organizaci a jak je uvedeno v minulé podkapitole probíhá první výcvik klienta jak se má o štěně starat. Poté organizace dobrovolníky a jejich světence pravidelně vidá na srazech štěňat.

„Zkrátka to není tak, že bysme předali štěně a do roka ho neviděli. Jsme neustále v kontaktu.“, „Takže to štěně během předvýchovy je pod neustálým dohledem, co se týče povahy, zdravotního stavu a vůbec.“

(koordinátorka; 21.3.07; str. 4)

I ředitelka uvedla to, že dobrovolníci přijíždí na sraz do organizace a tam je oni zkontrolují. Cvičitelka to popisuje tak, že se s nimi ve skupinkách dělá klasická poslušnost, povely- sedni, lehni, vstaň atd.

„A pak se to s nima konzultuje, jestli maj teda nějaký problémy a tak se to jako řeší“

(cvičitelka; 21.3.07; str. 2)

Několika srazů jsem se osobně zúčastnila. Srazy probíhají v neděli dopoledne a vždy jsou rozděleny na dvě skupiny. Prvně přijdou s mladšími štěňaty a pak ti se staršími. Mají k dispozici společnou místnost s občerstvením. Každý dobrovolník vy vezme formulář ke srazu štěňat, který vyplní (příloha 5). Jedná se o to sepsat jak jim co jde. Popsat jak na tom štěně zrovna je. Poté jdou všichni na cvičiště. Kde si je cvičitelé rozdělí podle stáří štěňat do menších skupinek kolem pěti lidí. V těchto skupinkách se pak hodinu věnují výcviku štěňat. Poslední oficiální částí srazu je kontrola štěněte u přítomného veterináře. Jak už jsem říkala je tu samozřejmě velký prostor pro to zeptat se cvičitelů, ředitelky atd. na cokoliv co dobrovolník potřebuje vědět nebo s čím potřebuje poradit.

Koordinátorka ještě uvedla, že dobrovolníci do organizace dostávají měsíčně tisíc korun, které nemusí proúčtovávat. Mají je na zaopatření štěňat, pořízení vybavení-miska, pelíšek, atd., hraček, cestovné za psa atd. Dále pravidelně dostávají krmení pro štěně, taky fosforeskující vestu s označením pes ve výcviku, podle ředitelky to dobrovolníkům velmi pomáhá. Je pro ně snazší přesvědčit lidi, že mohou psa vzít na úřady, do obchodů apod.

Organizace uvádí, že tato forma a častost kontaktů je pro ně vesměs dostačující. Potvrzuje to podle nich i to, že jen velmi výjimečně museli odebrat psa z předvýchovy. Ředitelka ale také uvedla, že kdyby byla možnost a prostředky klidně by kontrolu z jejich strany zvýšili. Například, že by před předáním štěněte navštívili domácnost do které půjde nebo v průběhu zajeli přímo za dobrovolníkem domů pokud by potřeboval nějak poradit či pomoci. Tak to prý funguje v USA.

dobrovolníci

Všichni dobrovolníci byli co se týče kontaktu a komunikace s organizací spokojení. Žádný z dobrovolníků nevedl, že by měl s organizací nějaký problém.

„Myslím si, že tam je úplně bezvadná ta spolupráce. ... Jo, musím říct, že úplně v pohodě všechno.“

(DOB-2, Ž, střední věk; str. 1)

Všichni dobrovolníci uvedli, že hlavní kontakt s organizací probíhal na srazech štěňat.

„No většinou jenom to setkání. S tím, že my můžeme klást otázky co máme jak dělat. Oni nám poradí.“

(DOB-4, Ž, starší; str. 3)

Jinak nikdo, kromě dobrovolníka 8 neuvedl, že by je organizace sama od sebe mimo ty srazy nějak kontaktovala. Kromě srazů ta aktivita byla vždy na straně dobrovolníků, když potřebovali tak se s organizací spojili, většinou telefonicky a když to bylo potřeba domluvili se a přišli se psem osobně. Dobře by to šlo vyjádřit slovy dobrovolnice 1:

„Myslím, si že vždycky je to spíš o tom předvychovateli. Jakej má zájem, prostě. Jak se tomu chce věnovat“

(DOB-1, Ž, mladší; str. 6)

Jak je uvedeno výše, jediný komu volali je dobrovolník 8 volali den poté co byl se psem na casy externím tréninku retrívrů.

„Ale bylo to takový docela překvapení, druhej den telefon. Ale ne jako zápornej bylo to jako, vy tam chodíte, víte co, abyste z toho neměli nějakej problém. Jako jak cvičíte a to.“

(DOB-8, M, mladší; str. 4)

Domnívá se ale, že se to dozvěděli jenom proto, že se s nimi z toho cvičiště znají, jinak si myslí, že by asi nic nezjistili, kdyby někdo chodil někam jinam.

Jak je uvedeno výše nikdo z dobrovolníků neuvedl, že by je organizace kontaktovala sama, dobrovolnice 7 sice uvedla, že jim říkali, že to přijedou zkontrolovat, ale nikdy to prý za těch pět let neudělali. Většina dobrovolníků ani nepoužila při popisu kontaktů s organizací slovo kontrola. Učinili tak jenom dobrovolník 2 a 5 a to v souvislosti s popisem srazu štěňat.

„Bylo setkání těch štěňat, jak vždycky probíhá. Kde se kontroluje.“

(DOB-2, Ž, střední věk; str. 3)

Jako další pozitivní přístup ze strany organizace všichni dobrovolníci uvedli, že měli možnost kdykoli do organizace zavolat, na cokoli se zeptat, poradit se nebo se

domluvit na soukromou hodinu přímo v organizaci. Někteří tuto možnost využili, to už je ale uvedeno v podkapitole výcvik.

Jiné než dosud uvedené kontakty (srazy, možnost si zavolat a přijít) zmínili jen dva dobrovolníci 1 a 4. Dobrovolnice 1 uvedla, že je organizace vždy informovala a pozvala na další akce, které pořádají nebo se jich účastní, jako například den otevřených dveří nebo mistrovství slepeckých psů. Dobrovolnice 1 se takových akcí ráda účastnila. Dobrovolnice 4 zase uvedla, že se jí často stává, že se s někým z organizace potká v Praze na ulici, tak se jí vždy přeptají jak se má, jak to jde s pejskem a tak.

Poslední zajímavostí je skutečnost že jen dva dobrovolníci se zmínili o tom, že zaslechli nebo zažili, že organizace někomu štěně z předvýchovy odebrala.

srovnání

Jak organizace tak dobrovolníci uvádějí, že jsou s mírou a formou kontaktů spokojeni. Organizaci pro její potřeby dostačuje, když vidí dobrovolníka při předání štěněte a pak už jen na pravidelných srazech, kde může zkontrolovat jak mu to jde a jak na tom štěně je.

Na druhou stranu dobrovolníci nepociťují, že by nad nimi probíhala nějaká kontrola. Vnímají přístup organizace pozitivně. Naopak oceňují pohodovou komunikaci s organizací, jejich vstřícnost komunikovat a jejich ochotu s čímkoli a kdykoli jím poradit. Všichni si jsou vědomi, že mohou kdykoli do organizace zavolat a nechat si poradit nebo domluvit individuální schůzku. Ačkoliv jen málokteří to využili a pokud tak spíš na začátku spolupráce a při prvním štěněti.

Jako hlavní kontakt uvádí obě strany srazy štěnat kde dochází k intenzivnějšímu osobnímu kontaktu. Do této kapitoly patří i způsob kontaktu při předávání psa zpět organizaci ale o tom více v další kapitole věnované přímo tomu jak probíhá ukončení činnosti dobrovolníka.

3.4.6 Ukončení dobrovolné činnosti

- **Zaměstnanci**

Ředitelka říká, že:

„To předání je strašně jednoduchý. A pro ně (dobrovolníky- pozn. autora) strašně bolestný“

(ředitelka; 4.4.07; str. 10)

Koordinátorka popisuje postup tak, že dobrovolníci hned na začátku vědí v kdy asi budou pejska vracet. Ve smlouvě je stanovený datum, kdy štěně dosáhne jedenáctého měsíce, ale to je prý jen orientační. Záleží na tom zda mají v organizaci volné místo pro nového psa.

Ředitelka uvedla dva možné způsoby jak k předání psa může dojít.

„samotnej akt bud' děláme tak, že se domluvíme, že tady pes zůstane na srazu štěňat. Je to pro některé lidi stravitelnější, protože se mezi tím davem, spoustou lidí co tady je jakoby nesložej. A někdo nechce zase na druhou stranu, tak přijedou se psem zvlášť.“

(ředitelka; 4.4.07; str. 10)

Koordinátorka pak popsala postup, jde o to, že se dobrovolníkovi zavolá, nejlépe jen pár dnů před předáním. To prý kvůli psovi, aby dobrovolníci:

„a nejlepší je, když jim pak zavoláme že ho chceme a už druhý den ho dovedou. Že nemaj doma čas na nějaké tesknění a smutnění.“

(koordinátorka; 21.3.07; str. 7)

Jak ředitelka tak koordinátorka uvedly, že první věc co udělají, když dobrovolníci přijdou, je že odvedou psa pryč. A to ze stejného důvodu jako předtím, kvůli psychické pohodě psa. Uvádějí, že pro lepší aklimatizaci na nové podmínky v organizaci bez jeho dřívějších páníčků je dobré, když nedojde k srdceryvnému loučení a pes pak vidí páníčky odcházet pryč.

Ředitelka to popisuje jako akt:

„který člověk nedělá moc rád, a to protože to jde vždycky přes slzy, musíte toho člověka nad tím chlácholit a tak.“

(ředitelka; 4.4.07; str. 10)

Podobně to vidí i koordinátorka, která uvedla, že lidi to většinou nesou mnohem hůře než psy, jim to štěňátko doma chybí. Stejně tak cvičitelka uvedla, že většina lidí to obrečí, ale považuje za důležité aby si uvědomili což se jim klade na srdce hned od začátku, že to v podstatě dělají pro nevidomé, kteří nejsou schopní si to udělat sami.

Ředitelka i koordinátorka si uvědomují potřebu lidí vědět jak se „jejich“ pejskovi daří. Takže je možnost po odevzdání psa kdykoliv do organizace volat a zeptat se. Koordinátorka pak ještě uvedla, že po dvou měsících je možnost přijít se osobně podívat, oni jim pak klidně pustí psa na hodinu na cvičák. Doba dva měsíce opět vychází z potřeb psa, který musí mít čas odvyknout si na své bývalé majitele a zvyknout si na nové

prostředí. Tato možnost přijít jednou za čas na návštěvu platí až do ukončení výcviku psa což je asi jeden rok. Pak je předán klientovi. Zde je brán ohled na ochranu jeho soukromý, takže dobrovolník dostane jenom fotku. Pokud by klient projevil touhu seznámit se s předvychovatelům svého psa, organizace může zprostředkovat kontakt.

Nikdo z organizace nevedl, že by s předáním byly ze strany dobrovolníků nějaké velké problémy. Jen paní ředitelka uvedla, že už se stalo, že na ně lidi hodně tlačili, aby si psa mohli nechat, dokonce byli ochotní za to zaplatit. Nikdy k tomu ale nesvolili, protože by to byl špatný precedens a protože by to narušilo jejich plán.

- **Dobrovolníci**

Co se týče postupu jak předání probíhá odpovídaly výpovědi dobrovolníků popisu, který jsem získala od organizace. Jedinou výjimkou je dobrovolník 8, který má teprve prvního psa a ještě odevzdávání nezažil. U všech tomu bylo tak, že dopředu věděli kdy přibližně budou psa odevzdávat. Když se čas přiblížil ozvali se jim z organizace a domluvili se kdy k předání dojde. Jediná dobrovolník (1) popsal to, že organizace volala na poslední chvíli aby nebylo moc času se doma se psem loučit, brečet nad tím a tak aby pes nebyl zbytečně stresovaný. Pouze dva dobrovolníci (4, 5) si vybrali možnost předat psa přímo na srazu štěňat, ostatní si vybrali možnost individuálně přijet mimo sraz.

Kromě dobrovolnice 2 všichni zmínili, že první věc co organizace udělala, když se psem přišli bylo, že pod nějakou záminkou sebrali psa, odvedli ho a už nepřivedli. Záminkou bylo například to, že ho vezmou k veterináři nebo že se s ním půjde cvičitel zatím projít než vyřídí co je potřeba.

„A to předávání teda proběhlo velmi rychle. Asi paní ředitelka vycejtla, že bysme to neunesli dobře. Takže jsme tam přišli, oni říkali pučte mi ji na chvíli a už se nevrátili.“

(DOB-3, Ž, střední věk; 5.4.07; str. 6)

Polovina dobrovolníků přímo uvedla, že považují způsob jakým v organizaci dochází k předání psa dobrý nebo vyhovující.

„Já si myslím, že i tenhle způsob a že na místo to bylo fakt docela drastický třeba pro tu mámu nebo tak a jako s odstupem času si myslím, že to jako líp nemohli udělat. Že asi maj zkušenosti s těmahle hysterickéjma závěrama takže to prostě udělali tak a myslím si, že to prostě ani líp nešlo. A že ten pes z toho ani nebyl traumatizovanej.“

(DOB-5, Ž, mladší; 6.4.07; str. 4)

U pěti dobrovolníků (1, 3, 4, 6, 7) tomu bylo tak, že rovnou chtěli další štěně aby to lépe zvládli. Dobrovolnice 2 si dalšího bohužel vzít nemohla z nedostatku času. Dobrovolnice 5 si dalšího vzít nemohla, protože její rodina odevzdání prvního dost těžce nesla, ale možná se k tomu vrátí až bude bydlet sama. A dobrovolník 8, který ještě neodevzdal svoje první štěně, řekl, že už dalšího chtít nebude, protože je to dost náročné. Dobrovolník 6 je rekordman v počtu předvychovaných štěňat, v současné době má sedmnácté štěně. Dobrovolnice 4 má čtrnácté štěně.

Všichni dobrovolníci se velmi pozitivně zmiňovali o možnosti po odevzdání psa si do organizace zavolat, zeptat se jak se mu daří atd. Ocenili ochotu organizace a její vstřícnost, kdykoliv tam zavolali.

„Myslím si , že když člověk chce, já třeba kdykoliv jsem tam zavolala nebo jsem tam byla a zeptala jsem se. Jak se má, jak jí to jde. Tak my vždycky řekli, jako jo. Já nevím, tohle je horší, to musíme ... Vždycky nám sdělili prostě jestli, já nevím zlobí nebo je hodná nebo Já nevím, třeba když byla nemocná tak a já jsem zrovna tam třeba byla, ptali jsme se. Tak nám vždycky řekli, třeba, no ona má teď virózu. Takže jako jo, fakt jsem neměla pocit, že by mi něco zatajovali, nebo už jsem pro ně byla jako že už jsem odevzdala a nashledanou“

(DOB-1, Ž, mladší; 18.3.07; str. 10)

Ještě více ocenili možnost po dvou měsících do organizace přijít a podívat se na psa, vzít si ho ven, pomuchlovat se s ním.

„A řekli mi, že můžu za dva až tři měsíce přijít. Takže jsem tam byla, někdy před měsícem myslím, že to je. A bylo to úplně super teda. To jsem hrozně uvítala tuhleto možnost, že prostě jako se můžu podívat za ním a takhle. Sice teda slibovali, že si už na mě nevzpomene. Ale jako vzpomněl, vrtěl ocasem, přilítl hnedka“

(DOB-5, Ž, mladší; 6.4.07; str. 5)

Většina klientů vyprávěla, že to pro ně bylo psychicky náročné, že to obrečeli a tak. Často jim pomohlo uvědomit si, že to dělají pro ty nevidomé a když pak pes úspěšně splnil zkoušku a byl předán, měli z toho velkou radost. Většina také uvedla, že způsob jak organizace předávání provádí vychází především z potřeb psa a s ohledem na jeho pohodu. Rozuměli tomu a chápali to, ale přesto k nim byla organizace velmi vstřícná, milá.

Dva dobrovolníci uvedli, že dosud mají kontakt s jedním ze štěňat, která předvychovali, protože se s nimi zkontaktovali klienti organizace, který psa získali.

- **Srovnání**

Z výpovědí zaměstnanců organizace vyplívá, že především berou ohled na psa, aby vše dobře zvládl a neměl trauma. Na druhou stranu si ale uvědomují, že pro dobrovolníky je to velmi těžké a proto se jim snaží vyjít vstříc. Nabízí jim možnost kdykoli do organizace volat, trpělivě jim odpovídají, a umožňují jim jakmile se pes dostatečně aklimatizuje, přijít na návštěvu a se psem se pomazlit, pohrát si.

Z výpovědí dobrovolníků je znát, že tento vstřícný přístup od organizace jim hodně pomáhá pro ně těžkou situaci odevzdání psa, s kterým byli po dobu deseti měsíců v neustálém kontaktu, zvládnout. Většina tuto těžkou situaci řešila tím, že si rovnou vzala další štěně, zůstali tak u této formy dobrovolné činnosti a nadále pro organizaci vychovávají další a další štěňata.

3.5 Diskuse

3.5.1 Role, kterou dobrovolník v organizaci hraje

V druhé kapitole jsou nadefinované tři role, které může dobrovolník v organizaci zaujímat. V prvním případě je organizace na činnosti dobrovolníků zcela závislá a bez nich by nemohla fungovat. Druhý případ je ten, že dobrovolníci se podílejí na činnosti organizace spolu s zaměstnanci, stručně řečeno šetří tak náklady organizace na platy. Poslední možností je ta, kde činnost dobrovolníků pro chod organizace není důležitá. Dobrovolníci jen doplňují nebo zkvalitňují její činnost.

Výsledky výzkumu poukazují na to, že pro organizaci je činnost jejich dobrovolníků předvychovatelů velmi důležitá. Jejich činnost je základem pro to, aby organizace mohla fungovat v takové kvalitě a rozsahu své činnosti v jaké v současné době funguje. Organizace na jejich činnosti není ale zcela závislá jak dokazuje fakt, že organizace ve svých začátcích fungovala bez dobrovolníků. Dopad činnosti dobrovolníků se značně projevuje na kvantitě a kvalitě hlavní činnosti organizace, tedy počtu úspěšně vycvičených a předaných psů za rok.

Hlavním přínosem dobrovolníků je fakt, že díky nim nemusí organizace do výcviku kupovat odrostlé psy, nad jejichž výchovou do té doby neměla kontrolu. Rovnou koupí dvoutměsíční štěňata a rovnou je předá dobrovolníkům domů, kteří je pak po deset měsíců pod jejich vedením vychovávají a připravují pro výcvik vodícího psa. Tento postup urychluje další výcvik psa, není nutné ho složitě přivykat na městské prostředí jak tomu často bylo dřív, ale může se rovnou začít s výcvikem. Za druhé klesá počet vyrazených psů

z výcviku z důvodu nezvládnutí výcviku. Pro zdárné vycvičení slepeckého psa, je potřeba aby tento pes do jednoho roku věku, než je možno začít s výcvikem získal určité pro další výcvik potřebné zkušenosti. Ty pes získává v péči dobrovolníků za pomoci organizace. Ve výsledku to vše vede k nárůstu počtu úspěšně vycvičených a předaných psů.

Zajistit si tuto předvýchovu štěňat vlastními silami není pro organizace reálné a to z finančních a personálních důvodů. Proto využívá dobrovolníků aby dokázala tuto oblast své činnosti pokrýt. Tento fakt potvrzují i výpovědi dobrovolníků, kteří se domnívají, že jejich činnost pro organizaci velmi důležitá, protože by to sami nedokázali pokrýt a nedokázali by psovi věnovat takovou péči jakou mu dobrovolníci poskytují tím, že vezmou psa do své rodiny, do svého domova a po celý den jsou s ním v kontaktu. Organizace nemá čas ani prostor věnovat se každému štěněti individuálně a celodenně a to v domácím prostředí.

Organizace dokáže fungovat bez pomoci dobrovolníků a tak nepatří do prvního typu popsaného na začátku, kde je existence organizace zcela závislá na dobrovolnících. Nepatří ale rozhodně ani do třetího typu, kde dobrovolníci provozují jen doplňkovou činnost organizace a činnost hlavní na nich není závislá. Doplňkovou činnost, kterou dobrovolníci vykonávají organizace pro svou existenci nepotřebuje. Předvýchova štěňate je naopak důležitou součástí hlavní činnosti organizace. Činnost dobrovolníků je tak v tomto případě důležitou složkou fungování organizace.

Zbývá nám tak druhý typ, kde činnost dobrovolníků šetří náklady organizace na plat zaměstnanců. Činnost kterou pro organizaci vykonávají organizace potřebuje, ale díky nim si na ni nemusí najímat zaměstnance. Dalo by se říci, že organizace cvičící vodící psy do této skupiny patří. Pokud by neměla dobrovolníky a chtěla zachovat kvantitu a kvalitu služeb musela by si najmout lidi, kteří by se předvýchovou zabývali a platit je za to.

Ve skutečnosti je ale tato varianta nemožná, protože pokud by měla nahradit činnost cca třiceti dobrovolníků, kteří se předvýchově věnují celodenně po dobu deseti měsíců jednalo by se o najmutí cca třiceti zaměstnanců vesměs na plný úvazek, což by bylo velmi finančně náročné a organizace by na to těžko sháněla peníze. V tomto druhém typu se počítá spíše s takovou činností dobrovolníků jako je například docházení dvakrát týdně do organizace a žehlení prádla pro klienty. Zde si lze představit, že by organizace dokázala získat peníze na zaplacení zaměstnance, který by tuto činnost vykonával.

Spolupráce s dobrovolníky je pro organizaci nutností, nutností, která zajistí schopnost organizace pokrýt co do počtu a kvality svou činností nabídku po vodících psech. Organizace cvičící vodící psy se tak nachází někde mezi prvním a druhým typem.

Není na dobrovolnících zcela závislá ale na druhou stranu velmi pravděpodobně by nedokázala jejich činnost nahradit najmutím zaměstnanců.

Závěrem tedy je, že dobrovolník předvychovatel pro organizaci není podstatný co se týče možnosti vůbec existovat a fungovat. Ale je pro organizaci důležitý pokud nechce slevovat co se týče kvality a kvantity její činnosti.

3.5.2 Čas věnovaný dobrovolné činnosti, její délka a místo výkonu

Tato problematika nebyla zařazena do výzkumu. Důvodem je fakt, že specifika v těchto oblastech jsou na první pohled zřejmé a není třeba se na ně organizace nebo dobrovolníků ptát.

Podle Tošnera lze co se týče času věnovanému dobrovolničení rozdělit dobrovolníky na tři skupiny. Na ty kteří se účastní nějaké jednorázové akce. Tedy přijdou někam tam pomohou a pak už nic. Na ty, kteří pravidelně x-krát týdně někam dochází, například za dětmi do nemocnice nebo někam uklízet. A poslední skupinou je dobrovolná služba, kdy člověk na delší dobu, měsíc a více, odchází z domova někam kde se většinu dne věnuje dobrovolničení. Většinou se vyjíždí někam do zahraničí.

Dobrovolník předvychovatel se nedá jasně zařadit ani do jedné z těchto tří skupin. Jeho specifikem je to, že sice dobrovolnictví vykonává souvisle v kuse delší dobu (asi 8 měsíců) jako je tomu o dobrovolné služby, ale neopouští kvůli tomu svůj domov. Naopak přivádí si předmět své dobrovolné činnosti, štěně, k sobě domů, do svého soukromí.

Díky tomu je pak těžké rozlišit kdy dobrovolnou činnost vykonává a kdy ne. Například v případě takového dobrovolníka, který dochází do nemocnice je to jasné. Přijde do nemocnice, hodinu se věnuje pacientům a pak jde domů kde se věnuje svým soukromým záležitostem. Za to dobrovolník předvychovatel si vezme štěně domů. V průběhu celého dne se mu pak věnuje, jde ho vyvenčit, nakrmí ho, bere ho sebou do práce, hraje si s ním, večer u televize se s ním mazlí atd. Mezi dobrovolníkem a předmětem jeho činnosti tak dochází k mnoha méně či více intenzivním kontaktům v průběhu celého dne. Čas věnovaný dobrovolničení je pak velmi těžké vyčíslit.

Ukazuje se tak, že v činnosti dobrovolníka předvychovatele jsou specifika jak v délce činnosti, času věnovanému činnosti tak i v místě kde činnost probíhá. Délkou činnosti dobrovolník předvychovatel odpovídá typu dobrovolné služby. Čas kdy se dobrovolné činnosti věnuje nelze přesně vymezit a u každého dobrovolníka se bude lišit. A do třetice, neexistuje konkrétní místo, kde se dobrovolník činnosti věnuje. Činnost může

probíhat doma u dobrovolníka, venku na vycházce, v práci dobrovolníka, v organizaci atd. Co je ale nejdůležitější činnost značně zasahuje do soukromého života dobrovolníka.

3.5.3 Výběr dobrovolníka

Hlavním specifíkem uvedeným v kapitole 2 je zaměření se při výběru dobrovolníka na jeho soukromí nikoliv jeho osobní kvality popřípadě schopnosti. Výzkum ukázal, že organizace nemá žádná konkrétní kritéria podle kterých by vybírala dobrovolníky. Při rozhodování vychází jen ze získaného dojmu ze zájemce. Jak na ně zapůsobil, jak je jim sympatický. Naopak má ale velmi jasně nastavené podmínky, které musí být naplněny aby se zájemce mohl stát jejich dobrovolníkem. To vše se potvrdilo i ve výpovědích dobrovolníků, kteří si při jejich výběru neuvědomovali přítomnost nějakých kritérií. Organizace se jen zajímala kde bydlí a co dělají atd.

Organizaci jde především o to zjistit kde a v jakých podmínkách bude jejich štěně žít a jestli bude mít dobrovolník dostatek času se mu věnovat. Ptá se dobrovolníků především na to kde bydlí, ve městě nebo ne, jestli bydlí v bytě nebo v domě, jestli má doma výtah, s kým bydlí, co dělá přes den, jestli a kde pracuje, a jestli tam je možnost vzít zvíře tedy psa, jaký je jeho zdravotní stav atd. A kdyby k tomu byly dostatečné finanční podmínky ještě by tento zájem prohloubila například o osobní návštěvu u zájemce doma, jak je tomu například v USA.

Každý typ dobrovolné činnosti má specifické podmínky, které zájemce o ni musí splnit, ale ve všech případech se týkají osobnostních předpokladů dobrovolníka případně jeho zkušeností a znalostí pokud se jedná o odbornější činnost. Ale u dobrovolníka předvychoovatele jsou navíc a k tomu dokonce výchozí složkou výběru podmínky týkající se soukromí zájemce, způsobu jeho života. Například u jakýchkoliv jiných dobrovolníků není podstatné kde bydlí. Jestli bydlí ve městě nebo na vesnici by nemělo mít žádný vliv na to, zda mohou dělat dobrovolníka v nemocnici nebo například pomáhat s administrativou v neziskové organizaci.

Toto specifikum vychází už z faktu kde a jak často probíhá dobrovolná činnost. O čemž jsme hovořili už v minulé podkapitole. Dobrovolníci předvychoovatelé si předmět své dobrovolné činnosti berou domů do svého soukromí. Právě v jejich soukromí, běžném denním životě probíhá jejich dobrovolná činnost. A proto má organizace primární zájem zjistit informace ze soukromí dobrovolníka. Pokud dobrovolník tyto podmínky nesplňuje nemůže se stát předvychoovatelem i kdyby byl sebelepší kynolog.

Z faktu, že si dobrovolník bere psa domů do svého soukromého života vyplývá i další specifikum uvedené v druhé kapitole a to, že organizace se nezajímá jen o dobrovolníka, ale i o jeho rodinu. Ptá se tedy na to s kým dobrovolník žije. Zde organizace nevyžaduje nějaké konkrétní složení rodiny, to jestli dobrovolník žije sám nebo má ženu a dvě děti nerozhodne o tom zda psa dostane nebo ne. Organizaci jde spíš o to podchytit všechny lidi, se kterými bude pes v užším kontaktu a kteří tak mohou ovlivnit jeho výchovu. Například pokud jde o rodinu s dětmi zaměří se organizace na to aby dobrovolník vysvětlil dětem jak se mají k pejskovi chovat, co smí a co nesmí dělat.

S kým dobrovolník bydlí se týká o domácích mazlíčků. Pokud je dobrovolník majitelem více jak jednoho psa nemůže se etát předvychovatel, protože organizace potřebuje aby u psa vznikla vazba na člověka a ne na smečku. Držení jakýchkoliv jiných domácích mazlíčků je naopak výhodou.

Pokud se týče procesu jak výběr probíhá tak pak výzkum neukázal žádná zvláštní specifika odlišující dobrovolníka předvychovatele od jiných forem dobrovolnictví. Se zájemcem o dobrovolnou činnost proběhne první kontakt ať už telefonickou formou nebo osobním setkáním. A pokud dobrovolník splňuje podmínky výběru je s ním při předání štěněte uzavřena dohoda.

Zajímavé je, že ze strany dobrovolníků se objevilo jisté překvapení nad tím, že organizace nemá žádná větší kritéria a někteří dokonce měli pocit, že dají psa téměř komukoli. Jak se ale zdá je pro organizaci tento způsob výběru dostačující a jen výjimečně dochází k tomu, že by museli spolupráci s dobrovolníkem předčasně ukončit a psa odebrat.

3.5.4 Odbornost

Jak je uvedeno v druhé kapitole zda je po dobrovolníkovi vyžadována odborná znalost a v jaké míře závisí vždy na konkrétním typu dobrovolné činnosti. Dobrovolníci předvychovatelé musí dokázat vychovat psa aby z něj byl dobře socializovaný městský pes a připravit ho na další výcvik vodícího psa. Dalo by se očekávat, že pro to je potřeba alespoň minimální zkušenost a znalost z oblasti kynologie. Ale jak je uvedeno již v kapitole dvě české organizace požadavek odbornosti dobrovolníků nemají.

To se potvrdilo i ve výzkumu. Organizace uvedla, že se sice na předchozí zkušenosti a znalosti ptají ale v žádném případě je po dobrovolnících nepožadují. Ba naopak, pro organizaci je výhodou, když je dobrovolník naprostý laik. Pak spíše dělá to co mu organizace řekne a tak jak to řekne. U dobrovolníků, kteří už psa měli nebo jsou dokonce zkušenými kynology je větší riziko, že naučí psa něco co pro jeho další výcvik

jako vodícího psa není vhodné nebo je přímo kontraindikací nebo je pes tak dobře vycvičený a ukázněný, že v organizaci nedokážou poznat jeho povahu, aby se rozhodli ke kterému klientovi se bude pes hodit.

Dobrovolník sice třeba má zkušenost s výchovou a výcvikem psa ale ne přímo psa slepeckého. Což může podle organizace vést k mnohým omylům nebo nedorozuměním.

Dobrovolník laik neví jak na to, ale organizace klade velký důraz na průběžný výcvik dobrovolníka, kde současně kontroluje jak to dobrovolníkovi jde. A po celou jeho dobu činnosti mu nabízí poradenství při vyskytnutí se jakéhokoli problému s kterým si dobrovolník neví rady.

U většiny dobrovolníků s tím také problém nebyl a i když byli laikové měli pocit, že s pomocí organizace dokázali psa vychovat. Občas ovšem nastal problém, ze strany organizace, že byl vynechán některý sraz nebo dobrovolník dostal psa těsně před srazem a šel pak až na další za pět týdnů což pro dobrovolníky bylo pozdě, nevěděli jak některé problémy řešit. Na druhou stranu všichni věděli o možnosti kdykoli do organizace zavolat nebo dokonce přijít a nechat si poradit a to taky ti co jim srazy nedostačovali využili. Dalo by se tedy říci, že pro organizaci není důležitá míra odbornosti v problematice kynologie jako spíš ochota lidí dělat to tak jak to organizace potřebuje a nechat si poradit.

3.5.5 Výcvik

Jak je uvedeno v druhé kapitole, podle Tošnera, o tom zda proběhne výcvik a jaký závisí na typu činnosti, kterou má dobrovolník vykonávat. Ale základně se výcvik dělí na dva typy a to obecný, týkající se práv a povinností dobrovolníků. Součástí bývá i seznámení s organizací a obecně s tím co bude dobrovolník dělat atd. Obsahy těchto výcviků jsou si vesměs podobné a fungují na základě stejného principu, informovat nového dobrovolníka co a jak. Druhý typ výcviku je pak odborný, který se už se co do délky i náročnosti liší podle typu činnosti, kterou má dobrovolník vykonávat. Podle Tošnera by první, obecný výcvik měl probíhat pokaždé, když dochází k přijetí nových dobrovolníků. Odborný pak tam kde to vyžaduje odbornost dobrovolné činnosti. U dobrovolné služby by měl odborný výcvik probíhat vždy.

Co se týče obecného výcviku výzkum ukázal, že této části výcviku není v organizaci věnováno moc pozornosti. Klient se často s organizací setkává až při předávání šteněte kde se vyřizují administrativní věci a pak se rovnou začíná s odborným

výcvikem, jak o štěně pečovat (jak ho krmit, jak ho naučit čistotě, jak ho zvedat atd.). Na druhou stranu nikdo z dobrovolníků nezmínil, že by nevěděl koho v organizaci kontaktovat, ale někteří například uvedli, že vlastně nevědí co by se stalo, kdyby se pes ztratil nebo vážně zranil, kdo by za to byl vlastně zodpovědný, jaké jsou v tomto případě jejich povinnosti a práva.

Tento typ dobrovolnictví jak jsme uvedli už výše obsahuje jisté prvky dobrovolné služby. Tato dobrovolná činnost probíhá delší dobu a dobrovolník se jí věnuje v průběhu celého dne. V případě dobrovolné služby by měl probíhat odborný výcvik. V případě předvýchovy jde o činnost, kdy je třeba mít znalosti nebo vědět jak se takové štěně vychovává, jak ho naučit nečůrat doma, jak ho naučit přivolání atd. A protože organizace po dobrovolnících nevyžaduje předchozí zkušenosti se psy nebo z oblasti kynologie, často tedy pracuje s laiky, důkladně se zaměřuje na výcvik dobrovolníků.

Tento odborný výcvik začíná už při předání štěněte, a pokračuje pravidelně v intervalech cca po pěti týdnech na pravidelných srazech štěňat, které jsou pro dobrovolníky povinné. Důležité je upozornit na kontinualitu výcviku. To je specifikum, které se objevuje jen u tohoto typu dobrovolné činnosti.

Příklad, pokud někdo jede jako dobrovolník na půl roku do Afriky projde před odjezdem jednorázovým školením, kde s dozví vše v souvislosti s celým půlrokem, který v Africe stráví. Nebo pokud někdo začíná jako dobrovolník docházející za dětmi do nemocnice, projde školením kde se například dozví jak se pracuje s dětmi, jaká jsou specifika jejich diagnóz na oddělení na které bude docházet atd. S tím by pak měl vystačí po celou dobu co se tomuto typu dobrovolnictví bude věnovat. Po celou dobu co bude docházet za dětmi do nemocnice bude pořád pracovat s dětmi. Ano, pokaždé sice třeba s jinými dětmi, které jsou zrovna hospitalizované ale pořád se jedná o děti z jednoho konkrétního oddělení, se stejnými druhy potíží. Měl by s tím co se na školení dozví vydržet po celou dobu činnosti, protože předmět jeho činnosti se nemění, stále se jedná o děti z neurologie například.

U dobrovolníka předvychovatele je tomu jinak. Na začátku dostane dvouměsíční štěně, psí miminko, v průběhu pak pracuje s psím pubertákem a odevzdává dospívajícího jedince. Předmět jeho činnosti se tedy v jejím průběhu neustále mění, vyvíjí a dospívá. U dvouměsíčního štěněte potřebuje dobrovolník vědět například jak takové malé štěňátko naučit nečůrat v bytě, čím ho krmit. Jenže když jsou štěněti najednou čtyři měsíce tak si dobrovolník pouze s těmito znalostmi už nevystačí. Najednou už nepotřebuje vědět jak štěně naučit nečůrat doma, to už se naučilo, ale potřebuje vědět jak ho naučit

přiběhnout na zavolání nebo třeba odnaučit skákat na lidi. A tak dále a tak dále, jak štěně roste dobrovolník pro zdárný výkon své činnosti potřebuje stále nové a nové znalosti.

Organizace považuje za obtížné a nepraktické předat dobrovolníkovi všechny informace naráz. Proto se soustředí na výcvik dobrovolníků kontinuálně po celou dobu jejich činnosti a dodává jim informace, které zrovna aktuálně potřebují. Tento kontinuální výcvik zajišťuje na už výše uvedených pravidelných srazech štěňat. Protože štěňata umístěná v předvýchově jsou různého věku, dělí tyto srazy na dvě skupiny podle věku štěňat a na těch pak ještě do menších skupin štěňat přibližně stejného věku. Zajišťují tak, že dobrovolníci dostanou právě ty informace, které zrovna v jejich fázi výchovy štěněte potřebují.

Protože se jedná o dlouhodobou spolupráci a zkušenosti dobrovolníků s výchovou štěněte jsou různé a stejně tak i jejich schopnost se něco naučit, tak v organizaci existuje kromě pravidelných srazů, individuální pomoc. Tu mohou dobrovolníci využít kdykoli. Kdykoli potřebují pomoc mohou zavolat do organizace kde jim poradí. V případě většího problému si pak mohou domluvit individuální doučování v organizaci.

Výzkum ukázal, že pro to aby mohl dobrovolník předvychovatel vykonávat svoji dobrovolnou činnost je výcvik velmi důležitý. A to výcvik kontinuální, který začíná při předání štěněte a pokračuje v průběhu předvýchovy na pravidelných srazech a to v takových intervalech aby měl dobrovolník potřebné znalosti pro další výkon své činnosti. Při výcviku je v potaz brány předchozí zkušenosti a znalosti dobrovolníka tak jeho schopnost naučit se jak na to, která se dobrovolník od dobrovolníka liší. Proto je pravidelný povinný výcvik pro všechny dobrovolníky doplněn individuální péčí pro ty, kterým tento pravidelný výcvik nepostačuje. Účast na výcviku je povinná. Což je ze strany dobrovolníků pozitivně přijímáno a akceptováno.

3.5.6 Vzájemný kontakt organizace a dobrovolníků v průběhu jejich činnosti (Kontrola nebo podpora?)

Jak je uvedeno v druhé kapitole, vzhledem k tomu, že se jedná o dlouhodobou dobrovolnou činnost, dobrovolníci ji většinou vykonávají doma bez přítomnosti někoho z organizace a jde do určité míry o odbornou činnost měla by existovat větší míra kontroly dobrovolníků. Výzkum ale ukázal, že tom tak v organizaci není. Téměř jediným kontaktem ze strany organizace s dobrovolníkem po celou dobu jeho činnosti jsou již zmiňované srazy štěňat.

Dalším důvodem pro větší míru kontroly ze strany organizace je fakt, že to jak dobrovolníci úspěšně či neúspěšně zvládnou svoji činnost do značné míry závisí úspěch

činnosti organizace. Proto aby organizace dokázala úspěšně vycvičit vodícího psa a předat ho potřebuje dostat dobře připravené a vychované štěně. A to mají zajistit dobrovolníci. Například u dobrovolníka docházejícího za dětmi do nemocnice není na tom do jaké míry je jeho činnost úspěšná závislá další léčba pacienta. Ne že by jeho úspěch nemohl ovlivnit další léčbu, jde ale o míru nakolik to na další léčbu bude mít vliv. V případě předvýchovy je tato míra vlivu dost vysoká. Zkažená předvýchova může vést až k tomu, že organizace musí psa úplně vyřadit z výcviku. Výsledek činnosti dobrovolníků má vliv na hlavní činnost organizace a proto by měla existovat větší míra kontroly dobrovolníků.

Ale jak už jsme uvedli výše výzkum neukázal žádnou větší míru kontroly dobrovolníků. Základem kontroly jsou srazy štěnat jednou za pět týdnů. Na druhou stranu organizace uvedla, že je pro ni tento způsob a častost kontroly dostačující, ne vždy dostane organizace dokonale připraveného psa, ale ten nejdůležitější základ má téměř každý pes. Drobné nedostatky pak organizace dokáže sama velmi rychle napravit. A jen velmi minimálně dojde k tomu, že musí psa dobrovolníkovi odebrat a spolupráci s ním ukončit. Tato forma je pro organizaci dostačující ale uvedla, že by mohla být vyšší. Není tomu tak z nedostatku financí a času. Pokud by organizace měla obojího dostatek například by zavedla návštěvy v domácnosti dobrovolníka ještě před předáním psa, a dále pak v případě že by měl dobrovolník nějaký problém.

Míra kontaktu s organizací do značné míry závisí na dobrovolníkovi. Organizace požaduje pravidelnou část na srazích štěnat. Pokud to dobrovolníkovi nedostačuje je na něm aby se s organizací zkontaktoval a dohodl se na individuálním setkání nebo jiné formě pomoci od organizace. Dobrovolníci jsou dostatečně na tuto možnost upozorněni a rozhodnutí zda ji využijí je zcela na nich. Pro organizaci je tu riziko, že dobrovolník nebude dostatečně zodpovědný nebo situaci podcení a pomoc nepožádá. Organizace prý ale na srazu dostatečně pozná jestli je všechno v pořádku, a pokud by zjistili nějaký závažný nedostatek sami požádají dobrovolníky aby přišel na individuální doučování.

Důležité je také dodat, že ani samotní dobrovolníci neměli pocit, že by byli kontrolováni. Kontakt ze strany organizace vnímali spíš jako podporu ze strany organizace, aby svoji činnost zvládali správně. Organizace je pomocí srazů vede k tomu aby jejich výchova štěněte probíhala správně a organizaci se tak dostalo dobře připravených psů pro další výcvik, který probíhá už v organizaci. Velmi si cenili možnosti kdykoliv do organizace zavolat a nechat si poradit.

3.5.7 Ukončení dobrovolné činnosti

Důvod zařazení této problematiky do výzkumu je uveden už v druhé kapitole. Jedná se o to, že ze strany dobrovolníka k předmětu jeho dobrovolné činnosti může vznikat velmi úzký citový vztah. Vazba, která se vytvoří za dobu deseti měsíců, kdy dobrovolník štěně doma má. Ačkoliv dobrovolníci dopředu vědí, že psa budou muset odevzdat není toto předání pro většinu vůbec jednoduché.

Výzkum ukázal zajímavý rozpor mezi pohledem organizace a pohledem dobrovolníků. Pro organizaci je tento akt předání štěněte velmi jednoduchou a jasnou událostí. Oni jen informují dobrovolníka, kdy má psa přivést a když psa přiveze, převezmou ho. Žádné velké akce se nekoná, žádné velké formality. Pro ně nejdůležitějším aktérem je v dané situaci pes. Jde jim o to, aby předání pro psa bylo co nejméně traumatizující a tomu podřizují způsob předání.

Co je ovšem důležité organizace si na druhou stranu uvědomuje, že pro dobrovolníky je to naopak velmi složitá situace a proto se snaží jím vyjít vstříc. Dobrovolníci mají dvě možnosti, jak psa předat. Buď přijdou se psem na sraz štěnat, kde mají možnost si ještě zacvičit nebo se s organizací domluví a přijdou individuálně. Dalším krokem vstříc ze strany organizace je možnost kdykoli po předání psa do organizace volat a přeptat se jak se psovi daří. Pak po dvou měsících, dáno opět prioritou organizace (pohoda psa), může dobrovolník osobně přijít. Organizace mu psa vypustí ven a nechá je si spolu pohrát, pomazlit se atd.

Dobrovolníci jsou vesměs s formou předání psa spokojeni. Uvědomují si prioritní zájem organizace o pohodu psa a proto chápou postup organizace při předání psa. Velmi oceňují fakt, že tomu není tak, že by předali psa a konec, nic. Rádi využívají možnost, že mohou kdykoli do organizace volat a že mohou po dvou měsících dokonce přijít osobně. Úžasné také je, že po úspěšném docvičení psa předání klientovi jim organizace pošle fotku nového majitele se psem. Dává jim to pocit, že jejich činnost měla smysl a lépe pak zvládají odloučení od psa.

Zajímavé je to, že spousta dobrovolníků situaci řeší tak, že se s organizací domluví, že hned dostanou další štěně, které si pak odvezou domů. Pomáhá to zmírnit stesk.

Předání štěněte po desetiměsíčním každodenním kontaktu je pro dobrovolníky většinou velmi těžkou situací a pro to aby tuto situaci dobře psychicky zvládli nebo aby dokonce zůstali dobrovolníky a ve své činnosti pokračovali je potřeba od organizace velmi citlivého a vstřícného přístupu.

3.6 Závěry

Základní výzkumnou otázkou bylo zdámá dobrovolník předvychovatel nějaká specifika. Výsledky výzkumu potvrdily, že dobrovolník předvychovatel svá specifika, kterými se od jiných forem dobrovolnictví liší opravdu má.

Prvním specifikem je vztah mezi organizací a dobrovolníkem. Organizace bez dobrovolníků dokáže fungovat, ale ne v takovém rozsahu a kvalitě jako s pomocí dobrovolníků. Organizace by totiž nedokázala nahradit práci dobrovolníků z vlastních zdrojů. Bylo by nutné nabrat minimálně patnáct nových zaměstnanců, sehnat peníze na jejich plat, což organizace jako nezisková nemá. Ale i kdyby to vše dokázala zajistit bylo by těžké nadefinovat obsah práce takových zaměstnanců. Dobrovolníci se věnují výchově psa, takže není přesně stanoveno kolik hodin a co mají se psem dělat, vše probíhá v průběhu celého dne a to v domácnosti, venku na pracovišti dobrovolníka. Pokud tedy organizace chce udržet stejnou míru kvantity i kvality své činnosti musí využívat pomoc dobrovolníků.

Organizace je na činnosti dobrovolníka závislá i co se týče její další činnosti. Dobře zvládnutá činnost dobrovolníků je stavebním kamenem pro hlavní činnost organizace, úspěšné vycvičení vodícího psa.

Dalším specifikem dobrovolníka předvychovatele je délka a intenzita dobrovolné činnosti a místo kde tato činnost probíhá. Délkou tento typ odpovídá dobrovolné službě, ale od té se zásadně liší místem kde činnost probíhá. Nejedná se o jedno konkrétní místo. Dobrovolník předvychovatel nikam neodjíždí, neopouští svůj domov s běžný život. Naopak bere si předmět své dobrovolné činnosti domů do svého domova, svého života. A to je důvodem proč je těžké přesně vymezit čas a intenzitu, kdy se dobrovolník předvychovatel své činnosti věnuje.

Z toho vyplívá i specifikum, které se týká výběru dobrovolníka. Právě proto, že si dobrovolník předvychovatel bere předmět své dobrovolné činnosti domů, zjišťuje organizace při výběru informace o soukromí dobrovolníka, kde bydlí, s kým bydlí, kde pracuje, jaký je jeho zdravotní stav, jaký je jeho denní režim atd. Organizaci totiž především zajímá v jakých podmínkách bude jejich štěně a má pro to nastavené požadavky, které musí dobrovolník splnit, například žít ve velkém městě. I kdyby měl dobrovolník sebelepší znalosti, zkušenosti, organizace ho nevezme pokud bude mít doma dva psy.

Specifikem při výběru je i zmíněný zájem o ostatní členy rodiny. To proto, že ti také přijdou do kontaktu se štěnětem a budou jeho výchovu přímo nebo nepřímo

ovlivňovat. Například pokud bude mít dobrovolník děti mohli by psovi dávat jídlo od stolu a to se nesmí. Posledním specifíkem při výběru je zájem o to jaká domácí zvířata dobrovolník doma má. To proto, že předmětem dobrovolné činnosti je zvíře- pes.

Zajímavé je, že ačkoliv se do určité míry jedná o odbornou činnost, kde je potřeba mít znalosti, jak se takové štěně vychovává, organizace po dobrovolnících nepožaduje žádné předchozí zkušenosti nebo znalosti. Ba naopak, dává přednost laikům, důvodem je fakt, že laici většinou dělají to co organizace potřebuje zatímco ti, kteří mají se psy zkušenosti mohou štěně naučit něco, co organizace nepotřebuje nebo psa vycepují tak, že je pak těžko poznat jeho povaha.

Jak jsme právě před chvílí uvedli výchova štěněte vyžaduje určité znalosti a protože organizace často pracuje s laiky klade velký důraz na výcvik dobrovolníků. Specifíkem u dobrovolníka předvychoovatele je načasování výcviku. U dobrovolníka předvychoovatele totiž dochází v průběhu jeho dobrovolné činnosti k neustálé změně předmětu této činnosti a to jak se štěně neustále vyvíjí a mění se z psiho miminka na psiho pubertáka až na psiho dorostence. Proto má odborný výcvik u dobrovolníka předvychoovatele kontinuální ráz, podle věku štěněte dostává dobrovolník relevantní informace pro jeho výchovu a základní výcvik.

Specifíkem je i existence individuálního výcviku. Organizace počítá s tím, že každý dobrovolník má jinou úroveň znalostí a zkušeností a jinou schopnost se naučit jak na to a proto krom pravidelného výcviku povinného pro všechny nabízí navíc možnost individuálního doučování.

Výsledky výzkumu ukázaly poměrně malou míru kontroly dobrovolníků ze strany organizace, jednou za pět týdnů na srazu štěňat. Což je poměrně překvapivé vzhledem k tomu, že na správném zvládnutí výchovy dobrovolníkem do značné míry závisí úspěch činnosti organizace, vycvičení vodícího psa. Organizace ale považuje tuto formu kontroly za dostačující, důkazem toho je že minimálně dochází k ukončení spolupráce s dobrovolníkem a organizace nemusí vyřazovat psy z výcviku z důvodu špatně zvládnuté výchovy. Na druhou stranu v organizaci existuje tendence kontrolu zvýšit, pokud by k tomu bylo dostatek financí.

Poslední oblastí, kterou se výzkum zabýval je průběh ukončení dobrovolné činnosti, odevzdání vychovaného psa. Tady výsledky potvrdily častý výskyt citové vazby dobrovolníka k předmětu jeho dobrovolné činnosti, tedy psovi. Jak se ukázalo je proto důležité aby to organizace brala v potaz a umožnila dobrovolníkovi se s tím vyrovnat. Což

organizace dělá, umožňuje dobrovolníkům, kdykoli si do organizace volat a po dvou měsících se i přijít na psa podívat.

LITERATURA

1. Literatura

Disman, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost.* Karolinum, Praha 1993.

Galajdová, L. *Pes lékařem lidské duše aneb- Canisterapie.* Grada Publishing 1999.

Gazdagová, M., Fischlová, D. *Sondáž postojů zaměstnavatelů k uplatnění žen v managementu a zkušeností s nimi.* VÚPSV, Praha 2006

Johnston, B.: *Výcvik vodiaceho psa. Unia nevidiacich a slabozrakých Slovenska,* Bratislava 1990.

McCurlie, S. *Manažment dobrovoľníkov : ako zmobilizovať všetky zdroje komunity.* Bratislava : SAIA-SCTS 2000.

Straková, Š.: *Vztah člověka a psa a jeho terapeutické působení.* Diplomová práce. FFUK, Praha 1996.

Šebková, N.: *Výcvikář a chovatel psů - učební texty pro rekvalifikační a vzdělávací kurz.* Vzdělávací kurzy - kynologie, Praha 2001.

Tošner, J., Sozanská, O. *Dobrovolníci a metodická práce s nimi v organizacích.* Portál, Praha 2002.

Trumler, E.: *Pes mezi lidmi.* Agentura Cesty, Praha 1996.

Wilson, C.C.; Turner, D.C.: *Companion animals in human health.* SAGE Publications, Thousand Oaks 1998.

2. Články v časopisech

Daušová, Z.: *Pes přítel člověka aneb něco o canisterapii.* *Pes přítel člověka* 2/2003, str.7.

Galajdová, L.: *Jak se vyrovnat se smrtí psa.* *Pes přítel člověka* 3/2001, str.16 - 17.

Galajdová, Z.: *DYADIS - Středisko pro výcvik psů pro tělesně postižené.* *Pes přítel člověka* 5/2001, str.44 - 45.

Humhalová, B.: *Předvýchova štěněte vodícího psa.* *Pes přítel člověka* 5/2001, str.31.

Hvozdík, A.: *Zo zoopsychologickej praxe.* *Pes přítel člověka* 8/2001, str.10-11.

Sozanská, O. 2001. „Qualification of Voluntary Service“. In *Voluntary Service forms Europe: Cooperation in Theory and Practice.* Lambertus-Verlag, D, Freiburg, strana 423

Tošner J., a Sozanská O. 2001. „Volunteering in the Czech Republic“. In *Volunteering Worldwide.* Netherlands Institute of Care and Welfare NIZW. NL, Utrecht, strana 71

*Tošner J., Sozanská O., Frič P. 2004. „Management of Volunteers in Nonprofit Organizations“. In *Future of Civil Society: Making Central European Noprofit-Organizations Work*. VS Verlag für Sozialwissenschaften. D, Heidelberg, strana 315*

3. Internetové stránky výcvikářů vodících psů zahraniční

<http://ifgdsb.org.uk> - *International Guide Dog Federation*

www.canismajor.com - *Guide Dogs for the Blind, US.*

www.guidedogs.com - *Guide Dogs for the Blind in California.*

www.seeingeye.org - *The Seeing Eye Inc. of Morristown.*

<http://pilotdogs.org> - *Pilot Dogs in Columbus.*

české

www.helppes.cz - *Helppes - Centrum výcviku psů pro postižené.*

www.psizona.cz - *Rodinná škola výcviku vodících psů.*

www.sweb.cz/spvvp - *Škola pro výcvik vodících psů. Dvořák, M.*

www.vodicipsi.cz - *Středisko výcviku vodících psů při SONS.*

<http://www.pesprotebe.com>- *o.s. Pes pro tebe*

<http://www.vycvikvodícíchpsu.cz>- *o.s. Výcvik vodících psů*

<http://www.pomocnetlapky.cz>- *o.p.s. Pomocné tlapky*

<http://www.pes-pomuze.com>- *o.s. Pes pomůže*

<http://elva.cz/uv.htm>- *o.s. Elva*

<http://www.psiprozivot.cz>- *o.s. Psi pro život*

4. Tištěné materiály organizací

Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR. Středisko výcviku vodících psů. Informační materiály. Klikatá ul. 2a, Praha 5 - Jinonice.

Přílohy

1. mustr výzkumných otázek
2. Předvýchova štěněte vodícího psa
3. dotazník pro nového zájemce o předvýchovu
4. smlouva o odchovu štěněte
5. služební průkaz
6. předvýchova štěněte- záznamy ze srazů štěňat

PŘÍLOHA 1

1. O: Co vás vedlo ke spolupráci s dobrovolníky? Jak je jejich činnost pro organizaci důležitá?

D: Proč jste si vybrali právě tuhle organizaci? Jak důležitý si myslíte, že pro organizaci jste?

2. O: Jaká jsou kritéria pro výběr dobrovolníka? Je to pro vaše rozhodnutí dostačující?

D: Měli jste pocit, že vás vybírali podle nějakých kritérií? Pokud ano, proč si myslíte, že vybrali vás?

3. O: Požadujete po zájemcích nějakou odbornost? Pokud ano, jak si ji ověřujete?

D: Máte pocit, že po vás byla vyžadována nějaká odbornost? Pokud ano, jak zjišťovali, že ji máte?

4. O: Zvyšujete nějak odbornost dobrovolníků na začátku spolupráce nebo v jejím průběhu? Je tato forma pro vaše potřeby dostačující?

D: Máte pocit, že se vaše odbornost v této oblasti v průběhu spolupráce s organizací zlepšila? Pokud ano, jak?

5. O: Jak probíhá vzájemná spolupráce s dobrovolníky po dobu jejich činnosti? Je pro vaše potřeby takto probíhající kontakt dostačující?

D: Jak probíhá spolupráce s organizací? Vyhovuje vám častost a forma kontaktu?

6. O: Jak standardně probíhá ukončení činnosti dobrovolníků? Pokud spolupráci musíte ukončit předčasně, jaké jsou příčiny? V případě standardního ukončení, objevují se nějaké potíže či konflikty s dobrovolníky, například při odevzdávání psa?

D: Jak probíhalo minulé ukončení vaší činnosti? Jaké pocity jste z toho měli? Nebo: Jak očekáváte, že bude probíhat ukončení vaší činnosti? A co byste pro její zdárné ukončení potřebovali?

O autorovi

Hana Kuglerová (*1982) se narodila v SSSR, kde její otec s rodinou pobýval na výměnném pracovním pobytu. Zde navštěvovala ruskou základní školu a dvakrát odpoledne speciální školu pro české děti. Natrvalo do České Republiky se vrátila ve svých osmi letech těsně po revoluci v roce 1990. Zde pak navštěvovala Dvořákovo gymnasium v Kralupech nad Vltavou, na kterém odmaturovala v roce 2000. Ve stejném roce nastoupila na Universitu Karlovu v Praze- Fakultu humanitních studií, bakalářský obor-

Studium humanitní vzdělanosti. Promovala pak v roce 2005. V tomtéž roce nastoupila na navazující magisterské studium na téže fakultě obor Občanský sektor.

2003- 2004 pracovala jako asistentka osob na vozíčku v neziskové organizaci Asistence o.s. V současné době pracuje v neziskové organizaci Baobab, která se zabývá sociální rehabilitací duševně nemocných. Je v této organizaci na pozici koordinátora vzdělávacích kurzů, sama vede kurz Excelu. Dále je pak cvičitelkou kurzu Cvičení s hudbou, vedoucí nízkoprahové aktivity Traveller a vedoucí rekondičních pobytů. Na malý úvazek pracuje v humanitární organizaci Adra jako lektor programu Prvák, který je zaměřen na šíření povědomí o humanitární a rozvojové pomoci mezi školáky. Jako dobrovolník dochází se svojí canisterapeutickou fenou Arči, s kterou složila v roce 2003 v areálu Psychiatrické léčebny Bohnice canisterapeutické zkoušky, do Thomayerovy nemocnice na oddělení dětské neurologie.

Už od 10 let se věnuje bojovým sportům, nejprve cvičila judo a dodneška se věnuje cvičení i výuce aikido. V rámci skautského oddílu se věnovala práci s dětmi a účastnila se několika táborů jako vedoucí, například i tábora, který byl zaměřen na prevenci proti šikaně a výuku sebeobrany. Rekreačně se věnuje sportům, například jízdě na koni, cyklistice, horolezectví atd.